

PORADNIK GOSPODARSKI

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU

CZERWIEC 2026

PL ISSN 0137-6780 INDEX 359608
BEZ PŁATNY

Od Rolniczego Rejonowego Zakładu
Doświadczalnego w Sielinku do dziś

Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu

Wielkopolskie
Targi Rolnicze
Sielinko 2026

XXXII WIELKOPOLSKIE TARGI ROLNICZE

DNI POLA 2026

XXXI REGIONALNA WYSTAWA ZWIERZĄT HODOWLANYCH

Sielinko, 13-14 czerwca 2026

PATRONI
HONOROWI

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Patronat honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Stefana Krajewskiego

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

WIELKOPOLSKA

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK

PATRONI
MEDIALNI

POZNAŃ

POZNAŃ

WIELKOPOLSKI

naszemiasto.

GOSPODARSKI

agrar

wiescirolnicze.pl

Agro Profil

Drodzy Czytelnicy,

Oddajemy w Państwa ręce czerwcowe wydanie „Poradnika Gospodarskiego”. Wydanie wyjątkowe, bo w znacznej części poświęcone historii i teraźniejszości doradztwa rolniczego. A wszystko to z okazji przypadającego na ten rok jubileuszu 70-lecia Państwowego Doradztwa Rolniczego w Wielkopolsce. O tym, jak zmieniało się ono na przestrzeni dekad pisze Pani dr Zofia Szalczyk, której droga do stanowiska wiceministra w randze podsekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wiodła przez Sielinko i rolę dyrektora Ośrodka Doradztwa Rolniczego. O ogromne doświadczenie i wiedza Pani dr Zofii Szalczyk każą nam jeszcze bardziej docenić jej opinię, gdy pisze o ośrodkach doradztwa, że „przyczyniły się znacznie do wzrostu poziomu kwalifikacji rolników i wydajności produkcyjnej rolnictwa. Przyczyniły się do korzystnych zmian w strukturze zasiewów, postępu w chowie i hodowli trzody chlewnej, a także była mlecznego. Praca instruktorek ds. wiejskiego gospodarstwa domowego zaowocowała korzystnymi zmianami w życiu rodzin wiejskich”.

Bez wątpienia, doradztwo rolnicze przeszło długą drogę: ewoluowało z przekazywania wiedzy o uprawach i postępie rolniczym w kompleksowe wsparcie biznesowe, ekonomiczne i środowiskowe, ze szczególnym uwzględnieniem cyfryzacji, zrównoważonego rozwoju oraz pozyskiwania unijnych dopłat.

Jedną z okazji do tego, aby porozmawiać o wspomnianych przemianach oraz wyzwaniach stojących przed doradztwem rolniczym będą zaplanowane na drugi weekend czerwca XXXII Wielkopolskie Targi Rolnicze, Dni Pola, XXXI Wielkopolska Wystawa Zwierząt Hodowlanych oraz VII Krajowa Wystawa Bydła Mięsnego. Już dziś zapraszam Państwa na 13-14 czerwca do Sielinka. Kto pojawi się w tamtejszym ośrodku, z pewnością zauważy i doceni, jak zmienia się miejsce, w którym narodziło się doradztwo rolnicze w naszym regionie. Mogę obiecać, że ten proces się nie zatrzyma, a Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu nadal będzie udoskonalał swoje usługi, by sprostać potrzebom rolników. Będziemy też dbali o rozwój i wprowadzanie najnowszych rozwiązań dla rozwoju wielkopolskiego rolnictwa. A wszystko to we wszechstronnej współpracy z nauką, przodującą praktyką rolniczą i naszymi rolnikami.

dr inż. Justyna Winiarska
Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

W numerze

- 4 70 lat państwowego doradztwa rolniczego w Wielkopolsce.
- 12 Transformacja poakcesyjna polskiego rolnictwa i działalności państwowego doradztwa rolniczego na przykładzie Wielkopolski
- 18 Zielonka to nie wszystko – jak dobrze wykorzystać potencjał pierwszych pokosów?
- 20 Dobór odmian kukurydzy na cele kiszonkowe
- 22 Gospodarstwo rolne w otoczeniu rynku
- 24 Pytania do konkursu
- 26 Wójt, strażak, gospodyni...czy jednak my sami? O tym, kto kształtuje tożsamość lokalną?
- 30 Maszyny rolnicze przyszłości – automatyzacja i precyzja w praktyce
- 32 Formy prawne organizacji producentów rolnych w Polsce
- 35 Kalendarz wydarzeń 2026
- 36 Notowania cen
- 39 W obiektywie doradcy
- 40 Małe schronienia, wielka pomoc – domki dla owadów
- 42 Kącik rozrywki
- 43 Ciasto drożdżowe z kaszką i rabarbarem

Wydawca

Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu

Dane kontaktowe

ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl

Redakcja

Redaktor naczelny Jacek Strykowski

Korekta Edyta Browarska

Skład i łamanie Arek Borowczyk

Zdjęcia Freepik, chyba, że wskazano inaczej

Podpisano do druku dnia 30.05.2026 r.

Druk Top Druk
Nakład 1500 egz.

wodr.poznan.pl

[WODRwPoznaniu](https://www.facebook.com/WODRwPoznaniu)

[@wodr_poznan](https://www.instagram.com/wodr_poznan)

[@wodr_poznan](https://www.youtube.com/channel/UC...)

70 LAT PAŃSTWOWEGO DORADZTWA ROLNICZEGO W WIELKOPOLSCE.

OD ROLNICZEGO REJONOWEGO ZAKŁADU DOŚWIADCZALNEGO W SIELINKU DO DZIŚ

Doradztwo rolnicze odgrywa kluczową rolę we wspieraniu rozwoju gospodarstw rolnych, łącząc osiągnięcia nauki i techniki z praktyką rolniczą oraz wpływając na poprawę dochodowości rolników. Jako ważny element polityki rolnej państwa, ewoluje wraz z rozwojem nauk rolniczych, zarządzania, marketingu i edukacji dorosłych.

DR INŻ. ZOFIA SZALCZYK | PRZEWODNICZĄCA RADY SPOŁECZNEJ DORADZTWA ROLNICZEGO PRZY WIELKOPOLSKIM OŚRODKU DORADZTWA ROLNICZEGO W POZNANIU

*Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych,
1998 r., Zofia Szalczyk z Adamem Kaczmarkiem,
dyrektorem SK Posadowo*

Doradztwo rolnicze ma na celu wspieranie rolników w rozwoju gospodarstw rolnych poprzez wykorzystywanie osiągnięć nauki i techniki oraz poprawę ich dochodowości. Stanowi ono dwukierunkowe ogniwo łączące badania naukowe z praktyką rolniczą. Czerpie swoje podstawy teoretyczne z kilku dziedzin nauki, takich jak edukacja dorosłych, zarządzanie i marketing oraz nauki rolnicze, dlatego wraz z ich rozwojem ewoluuje również doradztwo rolnicze. Na priorytety, zadania i organizację doradztwa rolniczego istotny wpływ ma polityka rolna państwa, bowiem stanowi ono jej istotny element.

Z terminem doradztwa rolniczego ściśle wiąże się pojęcie upowszechniania postępu rolniczego (ang. agricultural extension), rozumianego jako zorganizowany sposób popularyzowania wśród rolników wyników badań naukowych oraz osiągnięć przodującej praktyki rolniczej. W Polsce do końca lat osiemdziesiątych XX wieku na określenie całokształtu działalności mającej na celu wspieranie rozwoju rolnictwa, używano głównie terminu „upowszechnianie postępu w rolnictwie”, który później zastąpiono określeniem „doradztwo rolnicze”. W ten nurt wpisuje się rozwój Rolniczego Rejonowego Zakładu Doświadczalnego w Sielinku utworzonego siedem dekad temu – instytucji, która dała początek państwowemu doradztwu rolniczemu w Wielkopolsce.

ROLNICZY REJONOWY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY
W SIELINKU 1956-1975 – PIONIERSKA PLACÓWKA
UPOWSZECHNIANIA POSTĘPU ROLNICZEGO

1956-1975 RRZD	1976-1990 WOPR	1991-1999 ODR	1999-2026 WODR
-------------------	-------------------	------------------	-------------------

W pierwszych latach po drugiej wojnie światowej władze Polski Ludowej nie były zainteresowane organizowaniem poradnictwa fachowego dla rolników indywidualnych. Dopiero rok 1956 przyniósł pewną zmianę polityki rolnej, zaczęto przywracać gospodarstwu indywidualnym właściwe miejsce w ustroju gospodarczym. Nowy klimat polityczny spowodował szersze zainteresowanie rozwojem oświaty rolniczej, w tym także poradnictwa fachowego. Rząd zdecydował o powołaniu rolniczych rejonowych zakładów doświadczalnych w celu stworzenia właściwych warunków sprzyjających rozwojowi badań kompleksowych, niezbędnych dla naukowego opracowania całokształtu zagadnień produkcji rolniczej w warunkach poszczególnych rejonów fizjograficznych, dla zapewnienia obsługi naukowej rolnictwa tych rejonów oraz systematycznego wprowadzania do produkcji osiągnięć nauki i przodujących doświadczeń praktyki. Nowo utworzone instytucje były finansowane z budżetu państwa, nadano im status gospodarstwa pomocniczego na rozrachunku gospodarczym.

Na podstawie zaleceń Rządu, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu utworzyło w sierpniu 1956 roku Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny (RRZD) z siedzibą w Sielinku na bazie gospodarstwa rolnego należącego do Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Kotowie. Ciekawostką jest to, że przed drugą wojną światową to gospodarstwo było własnością Generała Kazimierza Sosnkowskiego. Przejęte przez RRZD gospodarstwo miało powierzchnię około 580 ha, a jego zabudowania gospodarskie znajdowały się w bardzo złym stanie technicznym. Zaletą jego była zróżnicowana jakość gruntów rolnych (klasy gleb od II do V), co umożliwiała prowadzenie doświadczeń polowych w różnych warunkach glebowych.

Z zapisów statutu RRZD w Sielinku wynika, że do podstawowych zadań placówki należała adaptacja wyników badań naukowych i osiągnięć przodującej praktyki do warunków produkcji rolniczej w województwie poznańskim oraz udzielanie pomocy fachowej powiatowym zarządom rolnictwa w organizowaniu doświadczalnictwa terenowego oraz prowadzeniu poradnictwa w spółdzielniach produkcyjnych, państwowych gospodarstwach rolnych i gospodarstwach indywidualnych.

W pierwszych latach funkcjonowania RRZD w Sielinku zrealizowano szeroko zakrojony program inwestycji. Na przykład w 1959 r. ukończono budowę budynku administracyjnego nazywanego domem zakładowym (projekt został wykorzystano w innych rolniczych zakładach doświadczalnych, np. w Minikowie (bydgoskie) i Wysokiej (wrocławskie)). W 1962 r. utworzono fermę owiec w Porażynie, w 1967 r. oddano do użytku dom szkoleniowy (obecny hotel) oraz dom socjalny z salą widowiskową oraz nowoczesne obiekty dla chlewni zarodowej świń rasy złotnickiej białej. Po dziesięciu latach wyteżonej pracy i znacznych nakładów finansowych zbudowano w Sielinku pokazowe centrum nowoczesnego rolnictwa.

Od 1964 r. rozpoczęto tworzenie powiatowych przedstawicielstw RRZD, nazywanych terenowymi punktami informacyjnymi (TPI). Pracownicy TPI zorganizowali wojewódzką sieć gospodarstw wdrożeniowych, których – przy wsparciu doradcy – demonstrowano nowe rozwiązania technologiczne. Dr Jerzy Górny tak scharakteryzował pracę terenową RRZD w Sielinku: Jedną z podstawowych form upowszechniania postępu rolniczego są gospodarstwa wdrożeniowe prowadzone przez inspektorów powiatowych RRZD w poszczególnych powiatach. Stanowią one stałe punkty, w których wprowadzane są nowe metody produkcji, metody produkcji zalecane następnie do szerokiego stosowania w praktyce rolniczej. Jednocześnie wskazał, że od 1967 roku RRZD Sielinko [...] rozpoczął systematyczną synchronizację i programowanie wszystkich prac upowszechnieniowych na terenie całego województwa, mające na celu objęcie nimi każdej wsi.

Istotnym wydarzeniem w historii doradztwa rolniczego w Polsce było utworzenie w 1968 r. gromadzkiej służby rolnej (GSR). Do dyspozycji gromad przekazano 8980 etatów związanych ze służbą rolną, co w odniesieniu do 4272 gromad dawało w średnio około dwóch etatów na jednostkę administracyjną. GSR funkcjonowała jako zespół specjalistów działających w urzędach gromad (a następnie gmin), realizując zadania z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz gospodarstwa domowego na wsi. Podstawowym celem jej działalności było wspieranie wzrostu produkcji w rolnictwie indywidualnym. W wyniku reformy podziału administracyjnego kraju w 1973 r. służba ta została przekształcona w gminną służbę rolną. Inspektorzy powiatowi TPI ściśle współpracowali z GSR uczestnicząc jako wykładowcy w szkoleniach rolników oraz pomagając w organizowaniu demonstracji i pokazów. Dział Szkołań RRZD w Sielinku organizował dla pracowników GSR kursy podnoszące jej kwalifikacje zawodowe.

Szczególne znaczenie dla działalności RRZD w Sielinku miało przejęcie w lipcu 1972 roku od Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach zadań w zakresie doświadczalnictwa terenowego. Realizowane w Sielinku doświadczenia na polowe miały charakter aplikacyjny i były ukierunkowane na ocenę efektywności nawożenia, technologii uprawy w konkretnych warunkach glebowo-klimatycznych regionu. Użytkowane wyniki przekazywano następnie do Instytutu w Puławach. Na ich podstawie opracowywano zalecenia agrotechniczne, które później doradcy wdrażali w praktyce.

Kolejnym etapem rozwoju instytucjonalnego RRZD w Sielinku było utworzenie w 1973 roku sekcji ds. wiejskiego gospodarstwa domowego (WGD), ukierunkowanej na upowszechnianie wśród kobiet wiejskich wiedzy z zakresu żywienia, zdrowia oraz estetyki domu i jego otoczenia. Równolegle, w ramach GSR, powołano etaty instruktorek WGD, co umożliwiło stworzenie w województwie poznańskim sieci wsparcia edukacyjnego dla kobiet wiejskich. W Sielinku zorganizowano również zaplecze dydaktyczne, w tym ogród dydaktyczny na potrzeby ich szkoleń instruktorek gminnych. W 1974 roku odbyła się tam pierwsza w Polsce ogólnokrajowa konferencja poświęcona metodyce doradztwa dla kobiet wiejskich.

Od 1971 roku w województwie poznańskim zaczęto wdrażać program specjalizacji indywidualnych gospodarstw rolnych. Inspektorzy RRZD w Sielinku aktywnie włączali się w ten proces, wspierając gospodarstwa obierające określony kierunek produkcji poprzez doradztwo technologiczne i ekonomiczne.

W ciągu dwóch dekad działalności Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w Sielinku wyrósł na nowoczesne, sprawnie działające centrum transferu wiedzy i innowacji rolniczych. Stał się ważnym ogniwem przemian zachodzących w rolnictwie województwa poznańskiego, realnie wpływając na wzrost produkcji. Najlepszym potwierdzeniem tej roli było szerokie uznanie środowisk wiejskich – dowód na to, że podejmowane działania trafnie odpowiadały na rzeczywiste potrzeby regionu.

W połowie lat siedemdziesiątych w Polsce ukształtował się państwowy system upowszechniania wiedzy i innowacji rolniczych, którego nadrzędnym celem było zwiększanie produkcji rolnej. Tworzyła go rozbudowana sieć instytucji: gminna służba rolna, 18 rolniczych zakładów doświadczalnych, zakłady upowszechniania postępu działające przy 12 instytutach branżowych resortu rolnictwa oraz Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr i Upowszechniania Postępu w Rolnictwie w Poznaniu pełniący funkcję koordynatora całego systemu.

System ten był dodatkowo wspierany przez 37 czasopism fachowych wydawanych przez Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, które stanowiły ważne narzędzie przekazu wiedzy. W aspekcie doradztwa rolniczego najważniejszym z nich była Służba Rolna wydawana w latach 1974-1990.

Przy budowie omawianego systemu korzystano z modelu holenderskiego określanego jako trójkąt wiedzy: nauka – administracja publiczna – gospodarka. Warto dodać, że w innych państwach Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej rolnicy nie mieli takiego systemu wsparcia rolnictwa.

Do rozwoju produkcji w gospodarstwach indywidualnych przyczyniły się także służby kółek rolniczych i związków branżowych, służba surowcowa przemysłu rolno-spożywczego oraz przodujące państwowe przedsiębiorstwa rolne.

WOJEWÓDZKIE OŚRODKI POSTĘPU ROLNICZEGO W LATACH 1976-1990 – MAKSYMALIZACJA PRODUKCJI ROLNEJ JAKO CEL GŁÓWNY

1956-1975 RRZD	1976-1990 WOPR	1991-1999 ODR	1999-2026 WODR
-------------------	-------------------	------------------	-------------------

W czerwcu 1975 roku wprowadzono nowy podział administracyjny Polski. Zlikwidowano powiaty i utworzono 49 województw. Poznańskie podzielono na pięć województw: kaliskie, konińskie, leszczyńskie, pilskie i poznańskie. W następstwie tych zmian na podstawie uchwały 125/75 Rady Ministrów tworzono Wojewódzkie Ośrodki Postępu Rolniczego (WOPR-y).

Proces powstawania WOPR-ów na terenie Wielkopolski trwał trzy lata. Jako pierwsze, powstały WOPR-y w Kościele (1975 r.) i Starej Łubiance (1977 r.). RRZD w Sielinku został przekształcony w Wojewódzki Ośrodek Upowszechniania Postępu (30 grudnia 1975 r.), a w lipcu 1976 r. wojewoda poznański w porozumieniu z wojewodami kaliskim

i leszczyńskim utworzył w ramach WOPR w Sielinku oddziały w Lesznie i Marszewie. Oddziały te później zostały przekształcone w WOPR-y w Bojanowie (1977 r.) i w Marszewie (1978 r.). Działalność w zakresie upowszechniania postępu była finansowana z budżetu państwa. Gospodarstwa rolne w WOPR-ach funkcjonowały zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarki finansowej w państwowych gospodarstwach rolnych i samodzielnie się finansowały.

Główne zadanie statutowe WOPR-ów: rozwijanie i wdrażanie do produkcji rolniczej nowych postępowych metod gospodarowania, upowszechnianie wiedzy rolniczej realizowano poprzez wdrożenia, demonstracje, pokazy, szkolenia rolnicze, doradztwo grupowe i indywidualne, konkursy oraz działalność wydawniczą. Podobnie jak wcześniej nadrzędnym celem tych organizacji była maksymalizacja produkcji rolniczej.

Do priorytetowych zadań WOPR-ów należało wspieranie powstawania i rozwoju gospodarstw specjalistycznych. Tak o tym zadaniu napisał Zenon Witt, doradca z gminy Oborniki: W zasadzie specjalizację podejmują w pierwszej kolejności gospodarstwa większe posiadające sprzyjające warunki naturalne pozwalające na produkcję tanich pasz. W gospodarstwach małych, na lekkich glebach, gdzie produkcja roślinna daje małe wpływy, podejmuje się specjalizację w chowie trzody chlewnej i drobiu. Wojciech Rabski, kierownik zespołu doradczego w Szamotułach wspominał, że w latach 70. i 80. rolnicy interesowali się przede wszystkim nowymi odmianami zbóż – zwłaszcza pszenżyta – a także nowościami w produkcji trzody chlewnej. Na tych właśnie obszarach koncentrowała się działalność doradczą.

W 1978 roku WOPR-om powierzono na krótko zaoczne kształcenie rolnicze w formie zespołów przysposobienia rolniczego – zaoczne kształcenie młodzieży pracującej (w wieku od 15 do 25 lat) prowadzące do uzyskania tytułu rolnika wykwalifikowanego we własnych gospodarstwach rodzinnych. W 1991 r. ta forma kształcenia rolniczego została zlikwidowana.

Na mocy ustawy o przedsiębiorstwach państwowych z 1981 roku WOPR-y uzyskały status przedsiębiorstw samodzielnych, samorządnych i samofinansujących. Na działalność upowszechnieniową otrzymywały dotację z budżetu urzędów wojewódzkich. Utworzono w nich rady pracownicze jako organ przedsiębiorstwa. Spowodowało to narastanie konfliktów pomiędzy pracownikami gospodarstw i działów upowszechniania postępu. W mojej ocenie była to jedna z głównych przyczyn, że ODR-y zostały pozbawione gospodarstwa.

Bardzo istotna zmiana w funkcjonowaniu WOPR-ów miała miejsce pod koniec 1981 roku. Zgodnie z decyzją Rządu nr 44/81 wojewódzkie ośrodki postępu rolniczego przejęły doradztwo rolnicze świadczone przez gminną

służbę rolną. Urzędy gmin przekazały około 2 tys. etatów instruktorów gminnej służby rolnej do wojewódzkich ośrodków postępu rolniczego. W WOPR-ach utworzono gminne zespoły doradztwa rolniczego. Szacuję, że w połowie lat osiemdziesiątych w pięciu wielkopolskich WOPR-ach pracowało łącznie około 800 doradców terenowych – liczba ta, z dzisiejszej perspektywy, robi wrażenie i była wyraźnie wyższa niż obecnie. Wspierali ich pracujący w centralach WOPR-ów specjaliści branżowi w liczbie około 200 osób.

W latach osiemdziesiątych obowiązywała zasada, zgodnie z którą każdy instruktor gminny zobowiązany był do prowadzenia doradztwa indywidualnego w około 20-30 gospodarstwach współpracujących, w których jednocześnie organizował demonstracje i pokazy. Na tej podstawie można wnioskować, że na terenie Wielkopolski stałą opieką doradców mogło być objętych około 15-20 tys. rolników. Była to liczba znacząca, co pokazuje skalę oddziaływania ówczesnego systemu. Rolnicy ci stanowili więc istotną grupę beneficjentów państwowego systemu doradztwa rolniczego.

W gminnych zespołach doradztwa rolniczego pracowały także specjalistki ds. wiejskiego gospodarstwa domowego (co najmniej jedna w każdej gminie). Ich zadaniem było upowszechnianie racjonalnych zasad żywienia, gospodarowanie budżetem domowym, rozwijanie produkcji rolniczej w działkach obsługiwanych przez kobiety wiejskie, upowszechnianie przetwórstwa produktów rolnych na

potrzeby rodziny oraz rozwijanie życia kulturalnego na wsi. Były wysoko cenione za swoją pracę w środowiskach lokalnych, zwłaszcza wśród członkiń kół gospodyń wiejskich. Pracę instruktorek ds. WGD tak wspomina Barbara Jaśkiewicz, kierownik w/w. sekcji: bardzo lubiłam pracę z kobietami, które zawsze były otwarte na wiedzę i wszelkie nowości. Było w tym coś wyjątkowego – wspólne rozmowy i wzajemne inspirowanie się. Doradzałyśmy w sprawach estetyki zagrody, pomagałyśmy planować ogródki warzywne i ozdobne oraz uczyłyśmy, jak urządzić kuchnię, by była nie tylko ładna, ale i funkcjonalna. To był czas pełen życzliwości, współpracy i prawdziwej satysfakcji.

Od 1983 w WOPR-ach organizowano „Dni Otwartych Drzwi”, które stanowiły istotną platformę wymiany doświadczeń, a także prezentacji nowoczesnych technik i technologii produkcji rolnej. Wydarzenia te cieszyły się znacznym zainteresowaniem zwiedzających.

W 1988 roku osiem WOPR-ów, w tym ośrodek w Sielinku, rozpoczęło wdrażanie tzw. doradztwa komputerowego. W jego ramach testowano programy służące optymalizacji nawożenia oraz arkusze kalkulacyjne do analizy opłacalności różnych kierunków produkcji.

Doktor Zofia Szalczyk związana jest z doradztwem rolniczym w Polsce od 1974 roku. W latach 1991-1999 była dyrektorem Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Sielinku oraz przewodniczącą Krajowej Rady Dyrektorów Ośrodków Doradztwa Rolniczego. Pracowała w Agencji Restrukturyzacji Modernizacji Rolnictwa jako: dyrektor Wielkopolskiego Oddziału Regionalnego (2003-2006) oraz zastępca Prezesa Agencji (2008-2012). W latach 2012-2015 sprawowała funkcję podsekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Następnie, w latach 2015-2018, pełniła funkcję przewodniczącej Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. Przez 25 lat wykładała zagadnienia Wspólnej Polityki Rolnej Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu. Od 2021 roku jest przewodniczącą Społecznej Rady Doradztwa Rolniczego w WODR w Poznaniu.

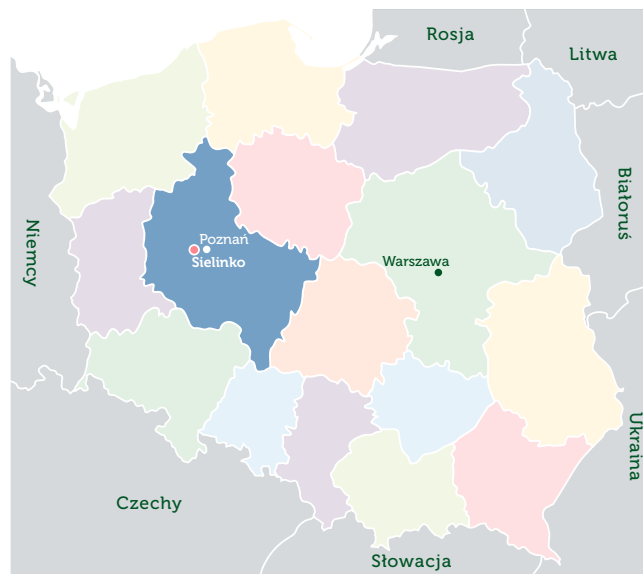
Działalność wojewódzkich ośrodków postępu rolniczego przyspędziła na trudny okres kryzysu gospodarczego, w którym rolnictwo zmagало się z chronicznym niedoborem środków do produkcji. Starano się przeciwdziałać spadkowi produkcji poprzez doradzanie jak optymalizować produkcję na dostępnych zasobach. Na podstawie własnych doświadczeń i obserwacji twierdzą, że WOPR-y przyczyniły się znacznie wzrostu poziomu kwalifikacji rolników i do wzrostu wydajności produkcyjnej rolnictwa. Przyczyniły się do korzystnych zmian w strukturze zasiewów, postępu w chowie i hodowli trzody chlewnej a także bydła mlecznego. Praca instruktoerek ds. wiejskiego gospodarstwa domowego zaowocowała korzystnymi zmianami w życiu rodzin wiejskich.

OŚRODKI DORADZTWA ROLNICZEGO W LATACH 1991-1999 – DORADZTWO ROLNICZE JAKO KREATOR ZMIAN W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH

1956-1975	1976-1990	1991-1999	1999-2026
RRZD	WOPR	ODR	WODR

Oczywiste było, że wraz ze zmianą ustroju i wprowadzeniem gospodarki rynkowej w Polsce konieczna stała się reorganizacja systemu upowszechniania postępu w rolnictwie, aby w większym stopniu odpowiadała potrzebom całego sektora rolnego.

Z dniem 1 stycznia 1991 roku na podstawie zaleceń Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, wojewodowie wszystkich 49 województw, powołali nowe jednostki organizacyjne: Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR). Jednostki przejęły część kadry oraz mienia z Wojewódzkich Ośrodków Postępu Rolniczego. Na terenie Wielkopolski powstały ODR-y w: Kościelcu, Lesznie, Marszewie, Starej Łubiance i Sielinku. Należy zauważyć, że WOPR-y nadal funkcjonowały jako samodzielne państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej, z czasem majątek tych przedsiębiorstw został sprywatyzowany.

Wojewoda poznański, tworząc ODR w Sielinku, jako jeden z nielicznych zadbał, aby część gruntów rolnych (ok. 80 ha) została przekazana przez WOPR w Sielinku do nowo tworzonego ODR. Były to obiekty bezpośrednio służące doświadczałnictwu rolniczemu i działalności szkoleniowej. Z dniem 1 czerwca 1991 przenieśliśmy siedzibę centrali do Poznania, a w Sielinku utworzyłam gospodarstwo pomocnicze.

Reorganizacji doradztwa rolniczego towarzyszyły zmniejszenie środków finansowych oraz około 40 proc. redukcja zatrudnienia. Na przykład w województwie poznańskim liczba pracowników zajmujących się doradztwem zmalała z ok. 274 do 189. W całym kraju zatrudnienie w państwowym doradztwie rolniczym zmniejszyło się z około 8 tys. etatów do około 5,5 tys. etatów. Redukcję zatrudnienia w doradztwie rolniczym oraz niezapewnienie ODR-om własnych gospodarstw rolnych krytykowano powszechnie i uznawano za duży błąd tej reformy.

W statutach ODR-ów zapisano, że są jednostkami apolitycznymi świadczącymi usługi dla ogółu ludności rolniczej. Dyrektorów ODR-ów powoływano w drodze konkursu, a w komisjach konkursowych uczestniczyli przedstawiciele organizacji rolniczych. Funkcję dyrektora w ośrodkach doradztwa rolniczego działających na terenie Wielkopolski pełnili: Kościelec – Ewa Kwapich; Leszno – Barbara Szablewska i Jerzy Terlecki, Stara Łubianka – Jan Zamczyk i Tadeusz Krawczyk, Sielinko – Ireneusz Rokicki i Zofia Szalczuk.

Przy każdym ODR utworzono społeczną radę doradztwa rolniczego jako organ inicjujący i opiniujący plany oraz sprawozdania z działalności. W województwie poznańskim przez wiele lat funkcję rady społecznej pełniła Komisja Rolnictwa Sejmiku Województwa Poznańskiego, przewodniczyła jej Anna Skrzypczak. W 1992 roku Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej powołał Krajową Radę Doradztwa Rolniczego. Jej przewodniczącą była Anna Skrzypczak. W latach 1991-1999 funkcjonowała także Krajowa Rada Dyrektorów ODR, której przewodniczyłam.

Dyrektor ODR w Sielinku, autorka niniejszego artykułu, w czerwcu 1991 r. nabyła od Państwowego Wydawnictwa Rolniczego i Leśnego w Warszawie za symboliczną złotówkę prawa do tytułu „Poradnik Gospodarski”. Od lipca tego samego roku „Poradnik Gospodarski” stał się głównym wydawnictwem ODR-u. W innych ODR-ach tworzone własne czasopisma rolnicze.

ODR-y rozszerzyły zakres swojej działalności doradczej, wprowadzając nowe jej kierunki. Szczególny nacisk położono na doradztwo ekonomiczno-organizacyjne obejmujące m.in. zarządzanie gospodarstwem rolnym, marketing, informację

i analizę rynku oraz działania na rzecz poprawy opłacalności produkcji. Rozwinięto również doradztwo ekologiczne. Kontynuowano poradnictwo technologiczne, jednak realizowano je głównie w formie grupowej, łącząc je z analizą opłacalności poszczególnych kierunków produkcji.

Nastąpiła również zmiana zakresu zadań specjalistek ds. kobiet wiejskich. W większym stopniu skoncentrowano się na zagadnieniach związanych z przedsiębiorczością kobiet oraz na wspieraniu ich w pozyskiwaniu alternatywnych źródeł dochodu. Wprowadzono działania promujące agroturystykę jako istotne uzupełnienie dochodów gospodarstw rolnych.

Po utworzeniu w 1994 Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa uruchomiono kredyty preferencyjne dla sektora rolnego. Ośrodki Doradztwa Rolniczego zobowiązano do opiniowania celowości przedsięwzięć inwestycyjnych dołączanych do wniosków kredytowych. W latach 1994-1998 ODR-y z terenu Wielkopolski pozytywnie zaopiniowały około 19,5 tys. wniosków o kredyty inwestycyjne na łączną kwotę ponad 1 mld zł. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się kredyty dla młodych rolników. Ten rodzaj wsparcia zapoczątkował na szerszą skalę prowadzenie rachunkowości w indywidualnych gospodarstwach rolnych, a przed doradcami stanęło nowe wyzwanie – nauczenie rolników samodzielnego prowadzenia i analizowania rachunkowości.

W związku z przygotowaniami od 1994 roku Polski do akcesji z Unią Europejską, ośrodki doradztwa rolniczego popularyzowały wśród ogółu mieszkańców wsi zasady funkcjonowania Wspólnot Europejskich, a zwłaszcza złożone mechanizmy Wspólnej Polityki Rolnej.

W Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Sielinku w latach 1994-1996 wybudowano centrum wystawowe, w którym organizowano regionalne wystawy zwierząt hodowlanych. Ponadto w latach 1995-1999 organizowano tam międzynarodowe wystawy zwierząt towarzyszące targom POLAGRA. Były to przedsięwzięcia o dużej skali odgrywające istotną rolę w promocji rolnictwa wielkopolskiego oraz krajowego. Również inne ośrodki doradztwa rolniczego w Wielkopolsce podejmowały działania w zakresie organizacji wystaw rolniczych.

W 1996 r. ODR-y włączyły się w organizację pierwszych wyborów do izb rolniczych. W województwie poznańskim odbyły się one 2 czerwca 1996 roku, a frekwencja przekroczyła 46 proc., co było najwyższym wynikiem w powojennej historii Polski, stało się to m.in. dzięki kampanii informacyjnej ODR w Sielinku.

Podjęmowano liczne inicjatywy aktywizujące społeczności wiejskie, z których największe znaczenie miały turnieje „Moja Wieś Aktywna” organizowane w Sielinku, w latach 1995-1999. Przykładowo w 1996 roku wzięło w nich udział 69 wsi z 29 gmin województwa poznańskiego, a liczbę uczestników szacuje się na około 10 tys. osób.

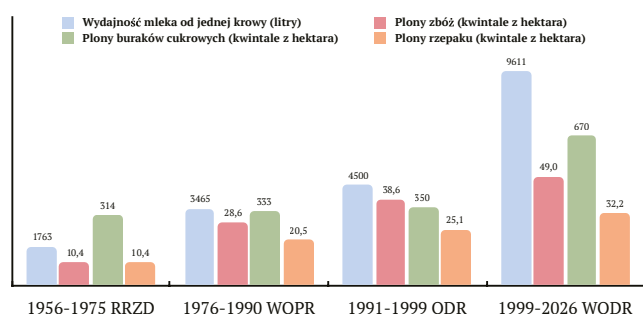
W 1997 roku, w związku z powodzią, ośrodki doradztwa rolniczego po raz pierwszy zostały zaangażowane w proces szacowania szkód spowodowanych klęską żywiołową oraz udzielania pomocy poszkodowanym rolnikom w opracowywaniu wniosków o kredyty klęskowe. Działalność ta jest kontynuowana do dziś.

Proces przebudowy systemu upowszechniania postępu w rolnictwie, w system doradztwa rolniczego był wspierany przez ekspertów z Francji, Danii, Niemiec i USA. W 1991 r. rozpoczął się Polsko-Amerykański Program Doradztwa Rolniczego. W ODR-ach w: Kościelcu, Lesznie, Marszewie i Pile przez okres pół roku przebywały dwuosobowe zespoły amerykańskich doradców, współpracując z personelem ODR i rolnikami. Do Sielinka nie dotarli, gdyż jak wyjaśnił mi dr John Ragland (kierownik Programu), nie było takiej potrzeby. Sielinko skorzystało ze wsparcia ekspertów z Dolnej Saksonii, którzy popularyzowali zespołowe formy współpracy rolników w formie kółek maszynowo-doradczych.

Amerykańscy doradcy promowali kluby 4H jako formę aktywizacji dzieci wiejskich. Pierwsze z takich klubów powstały w województwie leszczyńskim. W 2004 roku było ich 16, skupiały 223 członków – dzieci w wieku 8-15 lat. Praca edukacyjna z młodzieżą koncentrowała się głównie na rolnictwie, ochronie środowiska, bezpieczeństwie pracy, ale uczono także języków obcych. Po zakończeniu współpracy polsko-amerykańskiej zaniechano organizacji klubów 4H.

Dziesięcioletni okres funkcjonowania ośrodków doradztwa rolniczego zaowocował wzrostem umiejętności ekonomicznych i marketingowych rolników oraz wsparciem ich w procesie adaptacji do warunków gospodarki rynkowej. Pomaganie rolnikom w uzyskiwaniu kredytów preferencyjnych przyczyniło się do modernizacji tysięcy gospodarstw, a po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej ich właściciele chętnie sięgali po fundusze unijne, wykorzystując nowe możliwości rozwojowe.

Ośrodki doradztwa rolniczego odegrały istotną rolę w rozwoju nowych kierunków działalności w gospodarstwach, takich jak agroturystyka, rolnictwo ekologiczne i usługi produkcyjne. Zapoczątkowały edukację rolników w zakresie współdziałania w formie grup producentów rolnych. Dorobkiem tego okresu było stworzenie centrum wystawowego w Sielinku i zainicjowanie regionalnych wystaw zwierząt hodowlanych.

WIELKOPOLSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W POZNANIU W LATACH 1999-2026 – DORADZTWO ROLNICZE W DOBIE CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

1956-1975 RRZD	1976-1990 WOPR	1991-1999 ODR	1999-2026 WODR
-------------------	-------------------	------------------	-------------------

W 1999 roku, w związku z reformą administracyjną kraju i utworzeniem nowych województw, organizację doradztwa rolniczego dostosowano do nowego podziału terytorialnego. W październiku tego samego roku wojewoda wielkopolski utworzył Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (WODR) w Poznaniu, a dotychczasowe ODR-y działające na terenie nowego województwa włączył w jego skład. W Kościelcu, Łubiance, Lesznie, Marszewie i Sielinku utworzył oddziały zamiejscowe. Nowej instytucji nadał status jednostki budżetowej.

Statutowy cel działania Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego sformułowano następująco: udzielanie pomocy doradczej rolnikom i członkom ich rodzin w podwyższeniu ich życia poprzez wzrost dochodów z działalności gospodarczej w rolnictwie i jego otoczeniu; dostosowywanie rolnictwa i wsi do integracji z Unią Europejską, promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i ochrony zasobów naturalnych oraz realizacja zadań wynikających z polityki państwa wobec wsi i rolnictwa.

W latach 2000-2004 kluczowego znaczenia nabrał proces dostosowania produkcji w gospodarstwach rolnych do standardów obowiązujących na jednolitym rynku Unii Europejskiej. Państwowe doradztwo rolnicze odegrało w tym zakresie istotną funkcję. W latach 2001-2004 zrealizowano w Wielkopolsce szeroko zakrojoną kampanię informacyjną dotyczącą zasad funkcjonowania Wspólnej Polityki Rolnej. Pracownicy Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego uczestniczyli w działaniach wspierających rolników w przygotowywaniu dokumentacji aplikacyjnej o środki w ramach programu SAPARD.

Wiosną 2004 roku Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego włączył się w masową akcję szkoleniową skierowaną do wielkopolskich rolników, poświęconą zasadom funkcjonowania dopłat bezpośrednich. W jej efekcie, zrealizowanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa we współpracy z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, Wielkopolską Izbą Rolniczą oraz bankami spółdzielczymi, ponad 80 posiadaczy gruntów rolnych nabyło umiejętności w zakresie przygotowywania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich. Warto odnotować, że wówczas pierwszy w historii ponad 122 tys. rolników otrzymało wsparcie unijne w formie dopłat bezpośrednich w kwocie około 791 mln zł.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, od 2004 r. uczestniczy w organizacji rachunkowości w gospodarstwach rolnych należących do polskiej sieci Sieć Danych Rachunkowych Gospodarstw Rolnych (FADN). Obsługuje największą część uczestników tej sieci, to jest około 1,7 tys. gospodarstw, dostarczając cenne dane do analizy i oceny wielkopolskiego rolnictwa.

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło nowy etap rozwoju polskiego rolnictwa i nowe potrzeby doradcze. Doradcy zaczęli pełnić funkcję przewodników po złożonym systemie przepisów i procedur, pomagając rolnikom w korzystaniu z funduszy unijnych oraz dostosowywaniu gospodarstw do obowiązujących standardów. Wzrosło także znaczenie wiedzy specjalistycznej oraz umiejętności organizacyjnych.

Fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania doradztwa rolniczego w Polsce miało uchwalenie w 2004 roku ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego. Było to duże osiągnięcie środowisk związanych z tą sferą działalności, po wielu latach starań ośrodki doradztwa rolniczego uzyskały osobowość prawną oraz status państwowych jednostek organizacyjnych. W konsekwencji nastąpiła formalizacja krajowego systemu doradztwa rolniczego oraz określenie przejrzystych zasad jego finansowania. Nadzór nad wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego dwukrotnie zmieniano. W wyniku nowelizacji w/w ustawy, w 2009 roku został on przeniesiony z administracji rządowej, reprezentowanej przez wojewodów, do samorządów województw, co stanowiło element szerszego procesu decentralizacji zarządzania publicznego. Następnie, w 2016 roku nadzór nad tymi jednostkami został scentralizowany i przekazany ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa i rozwoju wsi.

W 2007 roku oddziały zamiejscowe Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego zostały zlikwidowane i działalność na terenie województwa skupiono w powiatowych zespołach doradczych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi po raz pierwszy zaplanowało wsparcie doradztwa rolniczego ze środków Wspólnej Polityki Rolnej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Tym samym otwarto przed jednostkami doradztwa rolniczego nowy mechanizm finansowania działalności doradczej. W ostatnich latach w Wielkopolsce zrealizowano z tego mechanizmu wiele projektów edukacyjnych.

Istotnym ośrodkiem wsparcia programowego i merytorycznego dla pracowników doradztwa rolniczego w Polsce jest Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Od ponad pięćdziesięciu lat jego Oddział w Poznaniu realizuje różnicowane formy kształcenia i doskonalenia zawodowego doradców, przyczyniając się do systematycznego podnoszenia ich kwalifikacji.

Aktualna działalność Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego stanowi przedmiot odrębnego opracowania, dlatego w tym miejscu kończy się analiza przekształceń oraz dorobku państwowego doradztwa rolniczego na terenie Wielkopolski.

Nie sposób pominąć osoby, które wniosły istotny wkład w budowę i rozwój doradztwa rolniczego w Wielkopolsce. Do grona tego należy w pierwszej kolejności zaliczyć Jerzego Górnego, dyrektora RRZD i WOPR w Sielinku. Spośród kadry wojewódzkich ośrodków postępu rolniczego na szczególnie wyróżnienie zasługują dyrektorzy: Maria Gajda (Kościelec), Florian Czajczyk (Marszew), Kazimierz Handzlik (Bojanowo), Piotr Achtełlik (Stara Łubianka) oraz Alfons Mikołajczak (Sielinko). Z okresu funkcjonowania ośrodków doradztwa rolniczego należy wymienić dyrektorów: Ewę Kwapich (Kościelec), Barbarę Szablewską (Leszno), Wojciecha Domagalskiego (Marszew) oraz Jana Zamczyka (Stara Łubianka). Kwestia ewentualnego zaliczenia autorki do tego grona pozostaje otwarta i może podlegać ocenie Czytelnika. W ostatnim dwudziestu pięciu latach szczególnie wkład w rozwój doradztwa rolniczego w Wielkopolsce wnieśli dyrektorzy Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu: Marek Lorych oraz Ryszard Jaworski. Obecnie działalność Ośrodka kontynuuje zespół kierowany przez Justynę Winiarską, którego aktywność sprzyja dalszemu rozwojowi doradztwa rolniczego w Wielkopolsce.

Na zakończenie warto podkreślić, iż na przestrzeni siedemdziesięciu lat cele doradztwa rolniczego w Polsce ulegały wyraźnej ewolucji — od koncentracji na zwiększaniu wolumenu produkcji po jej optymalizację, przy jednoczesnym wzroście znaczenia ochrony środowiska naturalnego, troski o klimat oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. W tym okresie rolnictwo przeszło istotne przemiany o charakterze strukturalnym i technologicznym. Efektem tych przemian jest znacząca poprawa jakości życia na obszarach wiejskich, a także trwałe wzmocnienie ich potencjału rozwojowego. Istotną rolę w tym procesie odegrali doradcy rolniczy wspierający rolników w podejmowaniu decyzji oraz reprezentujący ich interesy. ■

Uchwała Nr 88/56 Prezydium Rządu z dnia 23 lutego 1956 r. w Z. Szalczyk 50 lat upowszechniania postępu i doradztwa rolniczego w Wielkopolsce. WODR Poznań 2006, s.91n

Uchwała Nr 28/233/56 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 31.08.1956 r. tamże s.94 n

Załącznik do Uchwały Nr 28/233/56 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 31.08.1956 r. w: tamże, s.96n

J. Górny Metody oddziaływania RRD Sielinko na rozwój postępu rolniczego w województwie poznańskim. Służba Rolna nr 1/1974. s 9

Tamże s.8

B. Wawrzyniak. Doradztwo rolnicze w Polsce w latach 1918-2020, w: „Zagadnienia doradztwa rolniczego”, nr 2/21. CDR Poznań s.16

Notka (bez tytułu) Redakcji Służby Rolnej o Państwowym Wydawnictwie Rolniczym i Leśnym. Służba Rolna 2/1977 r. s 15

Uchwała nr 125 Rady Ministrów z dnia 10 lipca 1975 r. w sprawie utworzenia wojewódzkich ośrodków postępu rolniczego w: 50 lat upowszechniania, s 120n

Zenon Witt "Specjalizacja gospodarstw indywidualnych w rejonie gmin; Mieścisko, Oborniki Murowana Goślina i Skoki". Służba Rolna 7/1977 s. 22

Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych. Dz.U. 1981 nr 24 poz. 122

Działalność Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lesznie w propagowaniu idei Klubów 4H w województwie leszczyńskim w latach 1992/94. ODR Leszno 1995 r.

Zarządzenie NR119/99 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 11 października 1999 r. w sprawie utworzenia Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu w Z. Szalczyk 50 lat upowszechniania s. 147n

Sprawozdanie roczne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za 2005 r.

Ustawa z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego. Dz. U NR 251 z 2004r. poz. 2057

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie. Dz.U. z 2009 r. Nr 92, poz. 753

Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego. Dz.U. z 2016. poz. 1176

P.S.

Przez ponad pięćdziesiąt lat miałam zaszczyt współpracować z pracownikami polskiego doradztwa rolniczego. Z własnego doświadczenia wiem, jak odpowiedzialna i wymagająca jest to praca. Chcę z serca wyrazić Państwu mój najwyższy podziw i uznanie. Życzę wszystkim Paniom i Panom doradcom niespożytych sił do pokonywania codziennych wyzwań, nieślabnącej energii w pracy na rzecz wspólnoty rolniczej i całej polskiej wsi, a także pełni satysfakcji z dokonań.

Zofia Szalczyk

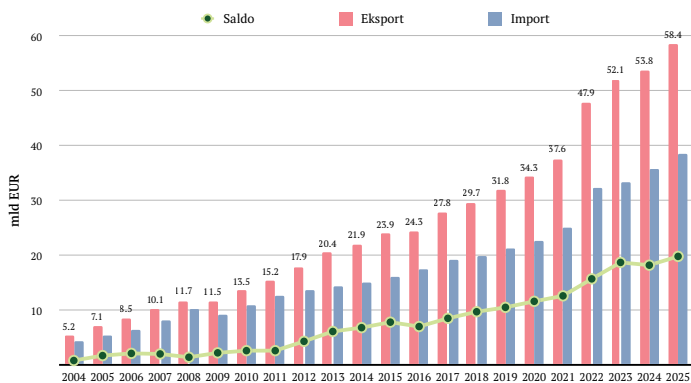
TRANSFORMACJA POAKCESYJNA POLSKIEGO ROLNICTWA I DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO DORADZTWA ROLNICZEGO NA PRZYKŁADZIE WIELKOPOLSKI

Współczesne rolnictwo przechodzi imponującą ewolucję. Sektor ten coraz częściej opiera się na innowacyjnych technologiach, cyfryzacji i wykorzystaniu sztucznej inteligencji (AI). ochronie środowiska oraz nowych modelach biznesowych, tym samym odpowiadając na wyzwania klimatyczne, środowiskowe a także uwzględniając zmieniające się nawyki konsumentów.

DR INŻ. JUSTYNA WINIARSKA | DYREKTOR WIELKOPOLSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO W POZNANIU

Szczególnie istotne w tej przemianie są ostatnie dwie dekady, które charakteryzują się bardzo dynamicznym postępowaniem, modernizacją i digitalizacją polskiego rolnictwa. Proces ten jest ściśle związany z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i możliwymi do wykorzystania funduszami Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Polski sektor rolno-spożywczy wykorzystując środki unijne postawił na modernizację gospodarstw rolnych i zrównoważony rozwój włączając w ten proces wdrażanie technologii cyfrowych, które przyczyniły się do zwiększenia wolumenu produkcji w wielu branżach rolniczych. Dzięki temu Polska stała się jednym z największych producentów wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych w Europie w wielu dziedzinach produkcji, na przykład drób, owoce, warzywa, zboża czy mleko. Przyczyniło się to również do intensywnego rozwoju handlu zagranicznego. Przykładowo, w roku 2002 eksport polskiej żywności nie przekraczał 3,6 miliarda euro, natomiast w okresie członkostwa w Unii Europejskiej odnotowano znaczny wzrost wartości eksportu polskich produktów rolnych. Najnowsze dane wskazują, że w 2025 roku wartość eksportu polskiej żywności i towarów rolno-spożywczych osiągnęła historyczny rekord 58,4 miliarda euro. Równoległe import towarów wyniósł 38,6 miliardów euro, co w zestawieniu z okazałym eksportem tworzy dodatnie saldo wymiany handlowej, które kształtuje się na poziomie 19,8 miliarda euro (Wykres 1.). Biorąc pod uwagę skalę produkcji rolnej, kluczowe uprawy zapewniające samowystarczalność i nadwyżki eksportowe, polskie rolnictwo pełni fundamentalną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego generując również korzyści dla gospodarki kraju.

Wykres 1. Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi. Źródło: Biuro Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów (gov.pl 2026)

Istotną rolę w tych przemianach odegrali także doradcy rolnicy, którzy intensywnie wspierali rolników w strategicznych decyzjach przyczyniając się do sukcesu związanego z rozwojem gospodarstw rolnych. Ewolucji uległa również organizacja i działalność państwowego doradztwa rolniczego. W 2004 roku miało miejsce uchwalenie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, która stała się strategicznym dokumentem porządkującym funkcjonowanie ośrodków doradztwa rolniczego w każdym z 16 województw w kraju. Na mocy tej ustawy jednostki doradztwa rolniczego (JDR) formalnie zyskały osobowość prawną stając się również państwowymi jednostkami organizacyjnymi aktualnie nadzorowanymi przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ustanowiono zasady finansowania działalności oraz zadania z zakresu doradztwa rolniczego. Podstawowym więc zadaniem Ośrodków Doradztwa Rolniczego (ODR) jest prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi,

rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, mające na celu poprawę poziomu dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich (Ustawa o JDR, 2004). Ośrodki Doradztwa Rolniczego prowadzą zatem działalność doradczą, informacyjną, upowszechnieniową oraz demonstracyjną. Działalność Ośrodków Doradztwa Rolniczego jest obecnie finansowana z różnych źródeł. Bazując na przykładzie Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu należy wskazać, że działalność finansowana jest ze środków z budżetu Państwa, z prowadzonej działalności gospodarczej Ośrodka oraz z zewnętrznych środków krajowych i europejskich (np. projekty unijne, działania delegowane przez ARIMR, projekty Horyzont Europa, projekty Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy).

Na podstawie określonych ustawą zadań dostosowano regulamin organizacyjny ODR, w którym wydzielono działy branżowe oraz powiatowe zespoły doradcze realizujące działalność zgodną z przydzielonym obszarem tematycznym. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego posiada zatem 8 Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego; PZDR nr 1 w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (obejmujący powiaty: złotowski, pільski, chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki), PZDR nr 2 w powiecie nowotomyskim (obejmujący powiaty: szamotulski, międzychodzki, nowotomyski, grodziski, wolsztyński) PZDR nr 3 w powiecie rawickim (obejmujący powiaty: kościański, leszczyński, gostyński, rawicki), PZDR nr 4 w powiecie poznańskim (obejmujący powiaty: obornicki, poznański, średzki, śremski), PZDR nr 5 w powiecie gnieźnieńskim (obejmujący powiaty: wągrowiecki, gnieźnieński, wrzesiński, słupecki), PZDR nr 6 w powiecie konińskim (obejmujący powiaty: koniński, turecki, kolski) PZDR nr 7 w powiecie pleszewskim (obejmujący powiaty: krotoszyński, jarociński, pleszewski, kaliski) oraz PZDR nr 8 w powiecie ostrzeszowskim (obejmujący powiaty: ostrowski, ostrzeszowski, kępiński). Natomiast w Centrali Wielkopolskiego ODR w Poznaniu realizują działalność następujące działy: Dział Metodyki, Szkoleń i Wydawnictw, Dział Technologii Produkcji Rolniczej, Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym, Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska, Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich, Dział Administracyjno-Gospodarczy, Dział IT, Dział Kadr i Organizacji Pracy, Dział Księgowości oraz stanowisko radcy prawnego i specjalisty ds. BHP.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników, państwowe doradztwo rolnicze stale dostosowuje swą działalność na mocy określonych corocznie priorytetów Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a w ich oparciu tworzy roczny program działalności jednostki. Istotnym elementem działalności jest także dostosowanie zadań pod aktualne wyzwania rolnictwa występujące na obszarze objętym działalnością terytorialnie przynależnego wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, w działaniach realizowanych przez jednostki doradztwa rolniczego poza ustawowymi, pojawiły się również prace związane z nowymi wyzwaniami reformy Wspólnej Polityki Rolnej. Reforma ta spowodowała kumulację prac administracyjnych wykonywanych przez doradców rolniczych celem jak najlepszego przygotowania rolników do pozyskania dostępnych środków w ramach płatności bezpośrednich, obszarowych czy powziętych do realizacji inwestycji. Dostępne finansowe wsparcie unijne uruchomiło wówczas motor napędowy rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce.

W aktualnych, europejskich programach wsparcia znalazły się interwencje stanowiące odpowiedź na zidentyfikowane problemy i wyzwania w rolnictwie dotyczące m.in. przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, poszukiwaniu alternatywnych źródeł energii, zarządzania zasobami wodnymi, ochroną środowiska i zachowania bioróżnorodności a także współpracy z instytucjami i uczelniami rolniczymi na rzecz efektywnego transferu wiedzy do praktyki rolniczej. Elementem systemu płatności bezpośrednich w rodzajach dostępnego wsparcia oraz w zasadach przyznawania wsparcia w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR) posiadającym wymiar prośrodowiskowy są ekoschematy – obowiązkowe do wdrożenia dla państwa członkowskiego, ale dobrowolne dla rolników. Budżet przeznaczony na ekoschematy stanowi minimum 25% kwoty płatności bezpośrednich/rok (średnio w latach 2023–2026 ok. 884 mln EUR rocznie). Ekoschematy są rocznymi, płatnymi praktykami przygotowanymi przez Komisję Europejską pod kątem realizacji celów środowiskowych i klimatycznych nowej WPR – ochrony zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej w produkcji rolnej. W ramach PS WPR na lata 2023–2027 wprowadzono łącznie 7 ekoschematów obszarowych oraz ekoschemat dobrostan zwierząt. Dodatkowo, w 2023 roku wprowadzono normy GAEC (Normy Dobrej Kultury Rolnej Zgodnej z Ochroną Środowiska) które są istotnym elementem warunkowości w WPR, a ich przestrzeganie uprawnia do pozyskania pełnych dopłat unijnych. Składa się na nią zestaw wymogów podstawowych w zakresie zarządzania (SMR 1 do 11) oraz 9 norm GAEC, które mają na celu ochronę gleby, wody i różnorodności biologicznej. Od 1 stycznia 2026 roku niektóre z nich zostały uproszczone i ograniczone, aby lepiej dostosować je do realizowanych prac polowych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że doradztwo rolnicze jest beneficjentem WPR w specjalnych mechanizmach pomocowych dla niego dedykowanych. Ośrodki Doradztwa rolniczego realizowały bezpłatne usługi w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych w ramach działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.” Następnie, w reformie WPR znalazły się kolejne interwencje dedykowane wsparciu wiedzy i doradztwa dla rolników (Interwencja I.14 Plan Strategiczny dla WPR 2023–2027). Interwencja ta jest podzielona na dwa główne filary, realizowane za pośrednictwem ARiMR i Ośrodków Doradztwa Rolniczego, w tym Wielkopolskiego ODR: I.14.1 Doskonalenie zawodowe rolników, które obejmuje bezpłatne szkolenia podstawowe oraz szkolenia profilowane (np. z zakresu krótkich łańcuchów dostaw żywności i wymogów Zielonego Ładu). Z kolei I.14.2 Kompleksowe doradztwo rolnicze obejmuje kompleksowe programy doradcze oraz doradztwo grupowe dla zainteresowanych gospodarstw.

Współczesne doradztwo rolnicze ewoluowało więc z przekazywania wiedzy o uprawach i postępie rolniczym w kompleksowe wsparcie biznesowe, ekonomiczne i środowiskowe, ze szczególnym uwzględnieniem cyfryzacji, zrównoważonego rozwoju oraz pozyskiwania unijnych dopłat.

Przykładem tej ewolucji jest transformacja systemu rachunkowości rolnej zgodnie z potrzebą pozyskiwania danych i analiz środowiskowych i społecznych. Z chwilą przystąpienia Polski do UE, rozpoczęło się realizowanie rachunkowości rolnej w gospodarstwach rolnych w systemie Polski FADN (ang. Farm Accountancy Data Network). Od 2025 roku zakres zbieranych danych został rozszerzony i system przyjął nazwę Polski FSDN (ang. Farm Sustainability Data Network). Koordynacją rachunkowości Polski FADN i FSDN w Wielkopolskim ODR zajmują się specjaliści Działu Ekonomiki natomiast doradcy terenowi pozyskują dane bezpośrednio z gospodarstw rolnych w Wielkopolsce. Obecnie, dane zbierane w ramach FSDN obejmują wymiar nie tylko produkcyjno-ekonomiczny (np. powierzchnia upraw, liczba zwierząt, wartość aktywów, produkcji, kosztów), ale także środowiskowy oraz społeczny (m.in. dane dotyczące zarządzania gospodarstwem rolnym pod kątem praktyk rolniczych, nawozów naturalnych, wody, energii, integracji rynku) i są przydatne do oceny dodatkowych aspektów związanych z poziomem zrównoważenia rolnictwa Unii Europejskiej. Prowadzenie rachunkowości rolnej w gospodarstwach rolnych odgrywa kluczową rolę w kreowaniu, monitorowaniu oraz ocenie Wspólnej Polityki Rolnej. Gromadzi szczegółowe dane opisujące działalność gospodarstw rolnych, ich wyniki ekonomiczne, zasoby społeczne a także interakcje ze środowiskiem naturalnym. Reasumując FSDN jest narzędziem umożliwiającym decydentom i rolnikom podejmowanie bardziej trafnych decyzji w planowaniu rozwoju rolnictwa i gospodarstw rolnych.

Na przykładzie prowadzonej działalności doradczej przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu zwraca uwagę fakt, że w ostatnich latach wystąpił wśród rolników znaczny wzrost zainteresowania zrównoważonym rozwojem, działaniami prośrodowiskowymi i technologiami cyfrowymi. Wielkopolski ODR ma wiele sukcesów w powyższym zakresie. W kontekście zrównoważonego rozwoju, Wielkopolski ODR oprócz intensywnych działań doradczych i informacyjnych związanych z przygotowaniem dokumentacji pod wymogi dopłat unijnych, podjął organizację cyklicznych szkoleń i demonstracji dla wielkopolskich rolników m.in. z zakresu rolnictwa precyzyjnego i regeneratywnego. Podczas zajęć

teoretycznych i praktycznych upowszechniana jest wiedza w przedmiocie ochrony gleby, sekwestracji węgla w glebie, następnie prowadzona jest demonstracja w postaci odkrywki glebowej umożliwiającej ocenę poszczególnych warstw gleby i pokazu uprawy konserwującej (uprawa bezorkowa, siew bezpośredni). Demonstrowane praktyki rolnicze mają korzystny wpływ na bioróżnorodność glebową, zwiększenie zasobności wodnej i zawartości materii organicznej w glebie. Wielkopolski Ośrodek ma również na celu stałe doskonalenie działań prowadzonych przez jednostkę w tym także działalności demonstracyjnej. Dzięki środkom zadsponowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) w ramach funduszy z Krajowego Planu Odbudowy w 2025 roku Ośrodek zyskał możliwość przystąpienia do naboru na doposażenie bazy demonstracyjnej jednostek doradztwa rolniczego w Polsce w oparciu o wdrożenie rozwiązań z zakresu rolnictwa 4.0. Należy podkreślić, że Rolnictwo 4.0 to cyfrowa i technologiczna rewolucja w gospodarstwach rolnych. Opiera się na automatyzacji, sztucznej inteligencji, Internecie Rzeczy i precyzyjnej geolokalizacji. Dzięki tym technologiom możliwe jest monitorowanie pól i upraw z dokładnością do kilku centymetrów, zdalne sterowanie maszynami a także analizę danych meteo i rynkowych. Podjęte działania będą miały swój finał w postaci zakupu i dostarczenia nowoczesnych, precyzyjnych sprzętów, urządzeń i systemów, których zastosowanie będzie demonstrowane przez Wielkopolski ODR na polach pokazowych w Sielinku już od lipca 2026 roku.

Istotną innowacją wdrożoną w ostatnim czasie jest szerokie zastosowanie bezzałogowych statków powietrznych czyli dronów, w tym także w rolnictwie. Wychodząc z gotowym rozwiązaniem dla rolników, Wielkopolski ODR został wyposażony w drony rolnicze do precyzyjnego dawkowania biologicznych środków ochrony roślin. Szczególnie interesujące jest zastosowanie dronów w biologicznej ochronie kukurydzy z zastosowaniem kruszynka przed omacnicą prosowianką. Taka forma ochrony jest bardzo precyzyjna, ergonomiczna i ekonomiczna a także wpływa pozytywnie na środowisko dzięki zmniejszeniu zastosowania chemicznych środków ochrony roślin. Ponadto drony służą doradcom i rolnikom do szczegółowej oceny stanu zdrowia roślin, wykrywania szkód w uprawach za pomocą kamery multispektralnej oraz monitorowania zagrożeń.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego jest również bardzo mocno zaangażowany w cyfrowy rozwój doradztwa rolniczego w całej Polsce. Jest liderem w tworzeniu cyfrowych rozwiązań stąd też w ostatnich latach intensywnie pracuje nad doskonaleniem utworzonej platformy doradczej eDWIN. Omawiane cyfrowe rozwiązanie zostało przygotowane we współpracy z pozostałymi jednostkami doradztwa rolniczego, Instytutem Ochrony Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Poznańskim Centrum Superkomputerowo Sieciowym. Składa się z czterech flagowych e-usług, które wspomagają codzienne decyzje dotyczące prowadzonej działalności rolniczej. Aplikacja eDWIN skierowana jest dla rolników, którzy mają możliwość prowadzenia cyfrowej odsłony gospodarstwa przy udziale doradcy. Dostępne usługi w ramach platformy doradczej to Wirtualne Gospodarstwo, Dane Meteorologiczne, Monitoring Agrofaagów oraz Śledzenie Pochodzenia Produktów.

Wirtualne Gospodarstwo (WG) jest cyfrowym centrum zarządzania gospodarstwem rolnym. Rolnik ma w nim dostęp do map swoich pól, następnie może przypisywać do nich konkretne uprawy i zabiegi agrotechniczne. Panel główny WG prezentuje najważniejsze informacje w bardzo przejrzysty sposób – m.in. strukturę upraw, aktualne dane meteorologiczne, alerty pogodowe i ryzyko wystąpienia agrofaagów. Dzięki przypisanym lokalizacyjnie danym z sieci stacji meteo i modeli chorobowych, rolnik otrzymuje aktualne komunikaty – np. o wysokim ryzyku infekcji chorobowych w rzepaku czy pszenicy. Całość działa również w wersji mobilnej, więc rolnik może mieć wgląd w dane i alerty bezpośrednio z telefonu – w czasie rzeczywistym, będąc nawet w polu. To bardzo dobry przykład, jak cyfrowe narzędzia doradcze przekładają się na realne decyzje w gospodarstwie.

Kolejną usługą przygotowaną w ramach cyfrowej platformy eDWIN jest Raportowanie zagrożeń – monitoring agrofaagów. Dzięki tej usłudze możliwe jest generowanie raportów z systemu monitoringu zagrożeń chorobami i szkodnikami w rolnictwie czy ogrodnictwie. Odbiorcami tej usługi są ODR, Administracja publiczna, Instytucje naukowe oraz samorządy. Znaczącą rolę w przygotowaniu alertów o ryzyku wystąpienia szkodników i chorób w uprawach doradcy rolniczy, którzy prowadzą monitoring polowy rejestrując wystąpienie agrofaagów.

Następny, bardzo ważny moduł funkcjonujący w ramach platformy eDWIN to system danych meteorologicznych. System ten integruje dane meteorologiczne z sieci stacji meteo zlokalizowanych w całym kraju. Dla każdego pola rolnik ma dostęp do bieżących warunków pogodowych, takich jak temperatura, opady, wilgotność powietrza czy siła wiatru, a także do prognozy na kolejne dni. Dzięki temu można dokładnie zaplanować prace polowe – na przykład opryski, nawożenie czy zbiór – w optymalnych warunkach, co wpływa zarówno na skuteczność zabiegów, jak i na oszczędność

środków. W module dostępne są również dane historyczne, które pozwalają analizować przebieg pogody w danym sezonie i porównywać minione sezony. W oparciu o powyższe dane, doradcy mogą przygotowywać rekomendacje dla rolników. W aplikacji mobilnej rolnik ma natychmiastowy dostęp do wszystkich informacji pogodowych dla swoich pól – w tym także ostrzeżeń o zjawiskach ekstremalnych. Usługa meteo to dowód na to jak dane z sensorów i modeli pogodowych są wykorzystywane bezpośrednio w doradztwie i planowaniu prac agrotechnicznych. Nadzorowana przez Wielkopolski ODR krajowa sieć stacji meteo posiada już 550 stacji. Obecnie, nadrzędnym celem ODR jest doinstalowanie jak największej liczby stacji meteo celem rozbudowy sieci stacji, na której bazuje usługa gwarantująca zwiększenie dostępności do jeszcze bardziej precyzyjnych wyników i prognoz.

Ostatnią usługą wdrożoną do systemu eDWIN jest śledzenie pochodzenia produktów. Umożliwia ona weryfikację produktów oznaczonych jako pochodzące z rolnictwa w kontekście historii ich całkowitego wytworzenia, od siewu, przez stosowane środki ochrony roślin, po przygotowanie do sprzedaży bądź konsumpcji. Odbiorcami tej usługi są przede wszystkim konsumenci. Wiedza o pochodzeniu produktów wpływa na zwiększenie świadomości końcowego odbiorcy czyli konsumenta co jest niezwykle istotne w kontekście dokonywania wyborów zdrowych, bezpiecznych produktów. W przyszłości zaplanowane jest rozbudowanie usługi w kierunku wykorzystania narzędzia do współpracy z firmami zajmującymi się eksportem produktów i płodów rolnych z Polski.

Oprócz narzędzia eDWIN dostępny jest również inny, cyfrowy system INTERNAW, który został przygotowany ze względu na nałożony na państwa członkowskie UE obowiązek zapewnienia dla rolników od 2024 roku narzędzia dotyczącego zrównoważonego gospodarowania składnikami odżywczymi (rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach WPR). Program przygotowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie powstał zatem aby umożliwić opracowanie kompleksowego planu nawożenia gleb azotem, fosforem, potasem, magnezem, mikroelementami oraz wapnem. Dawki nawozów mineralnych są obliczane zgodnie z zasadami zrównoważonego nawożenia, uwzględniając potrzeby pokarmowe roślin i dostępność składników z innych źródeł. INTERNAW pomaga przygotować plan nawożenia azotem oraz obliczyć maksymalną dawkę azotu zgodnie z „programem azotanowym”. Aktualnie Wielkopolski ODR bierze czynny udział w udoskonaleniu tego narzędzia w ramach projektu FAST oraz zintegrowania go z posiadanym cyfrowym systemem doradczym eDWIN. Dzięki temu przedsięwzięciu możliwe będzie również powiązanie INTERNAW z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR) w zakresie posiadanych przez rolnika działek, upraw oraz zwierząt.

Przed nami wiele wyzwań cyfrowych, m.in. dostosowanie się do kolejnego wymogu unijnego dotyczącego prowadzenia cyfrowej ewidencji zabiegów środkami ochrony roślin, którego obowiązek prowadzenia wejdzie w życie od 2027 roku. Ze względu na posiadaną infrastrukturę systemową w eDWIN, Wielkopolski ODR, bazując na usłudze Wirtualne Gospodarstwo jest przygotowany technicznie do rozbudowy systemu i wdrożenia rejestru. Ponadto, w 2025 roku MRIRW powierzyło ARIMR budowę dużego serwisu internetowego Portal Rolnika. Będzie on głównym

narzędziem komunikacji pomiędzy rolnikiem/Beneficjentem a instytucjami publicznymi z obszaru rolnictwa m. in.: ARiMR, KRUS, GIW, IHARS, PIORiN, KOWR, WODR, CDR i potencjalnie ma być gotowy do użytku w czerwcu 2026 roku. Jego główne zadanie to zintegrowanie i umożliwienie koordynacji komunikacji aktualnie prowadzonej poprzez wiele narzędzi w jednym miejscu stanowiąc swoisty portal portali. Mając na uwadze zagwarantowanie stałego rozwoju cyfrowych narzędzi doradczych, także rozbudowany eDWIN ma być istotną częścią Portalu Rolnika przygotowany w ramach projektu Zintegrowanej Platformy Doradczej - eDoradca.

W kontekście rozwijających się nowoczesnych technologii dedykowanych rolnictwu, Wielkopolski ODR prowadzi również wiele działań przyczyniających się do wdrożenia innowacji w wielkopolskich gospodarstwach. Jako przykład można wskazać realizację projektu AgrifoodTEF. Zadaniem tego projektu jest utworzenie sieci centrów testowania i eksperymentowania w Europie, które wspierają firmy technologiczne z branży rolno-spożywczej w rozwoju ich osiągnięć z zakresu sztucznej inteligencji i robotyki. Wspomniane centrum testowania zostało także otwarte na terenie pól demonstracyjnych w Sielinku. Eksperci Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego testują rozwiązania w rzeczywistych warunkach polowych dzięki czemu możliwa jest walidacja i dostosowanie testowanych innowacji rolniczych pod oczekiwania odbiorców i przyszłe osiągnięcia.

Przechodząc do działań upowszechnieniowych Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego jest parterem Systemu Wiedzy i Innowacji Rolniczych (ang. Agricultural Knowledge and Innovation System - AKIS). AKIS jest siecią jednostek organizacyjnych i osób uczestniczących w procesie tworzenia wiedzy rolniczej, jej upowszechniania oraz wdrażania w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Sieć składa się z wielu partnerów i tworzą go m.in. administracja publiczna, jednostki naukowe, szkoły, doradztwo rolnicze, związki i organizacje branżowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz odbiorcy produktów rolnych i podmioty pośredniczące w ich sprzedaży. Szczególna rola w systemie AKIS przypada doradztwu rolniczemu. Doradztwo rolnicze ma na celu aktywizację osób i instytucji, które powinny być zaangażowane w proces podnoszenia poziomu innowacyjności polskiego sektora rolno-spożywczego. Wielkopolski ODR zwraca również szczególną uwagę na współpracę ze szkołami rolniczymi. Na mocy decyzji Dyrektor Wielkopolskiego ODR, w maju 2024 roku utworzono Wielkopolski Konwent Szkół Rolniczych przy WODR w Poznaniu. Aktualnie Konwent skupia 23 szkoły rolnicze z terenu województwa wielkopolskiego. W ramach współpracy WODR realizuje szereg inicjatyw dla uczniów, m.in. szkolenia, warsztaty, pokazy i konkursy co spotyka się z pozytywnym odbiorem uczestników. Nadrzędnym celem podejmowanych działań w ramach Konwentu jest promowanie zawodów rolniczych w tym rolnika i doradcy rolniczego aby w przyszłości zachować pokoleniowość w tych istotnych profesjach.

Wielkopolski ODR aktywnie uczestniczy w aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich. W ostatnim czasie nastąpiła intensyfikacja zadań związanych z prowadzeniem licznych warsztatów, szkoleń, konferencji i konkursów dla liderów lokalnych społeczności, w tym dla Kół Gospodyń Wiejskich, których w samej Wielkopolsce założono ponad 2200 organizacji (stan na dzień 16.05.2026). Tematyka zajęć aktywizujących jest bardzo zróżnicowana, składa się m.in.

z działań o charakterze warsztatowym, konkursowych oraz informacyjno-edukacyjnym np. alternatywne źródła dochodów, rolniczy handel detaliczny, krótkie łańcuchy dostaw, aspekty formalne działalności organizacji, zdrowie, wartości odżywcze produktów rolno-spożywczych, bezpieczeństwo żywnościowe, cywilne, cyberbezpieczeństwo, marketing w sieci. Takim działaniem Ośrodek pragnie wesprzeć aktualizację wiedzy w szczególnym zakresie tematycznym oraz podkreślić rolę mieszkańców obszarów wiejskich w kultywowaniu tradycji regionalnych i kulinarnych w Wielkopolsce oraz wspieranie dywersyfikacji źródeł dochodu rolników.

Na zakończenie warto wspomnieć, że w roku 2026 przypada jubileusz 70-lecia państwowego doradztwa rolniczego w Wielkopolsce. Jest to szczególny moment na podsumowanie, analizę postępujących zmian organizacyjnych, strukturalnych i społecznych oraz podkreślenie istotnej działalności doradztwa rolniczego, czego próbę w małej części podjęto w tym opracowaniu.

Obecnie Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu zatrudnia blisko 350 osób, prowadzi działalność doradczą w 200 biurach powiatowych i gminnych na terenie całego województwa. Nad przebiegiem realizacji programu działalności Ośrodka czuwa Rada Społeczna Wielkopolskiego ODR z Panią Przewodniczącą dr inż. Zofią Szalczyk na czele, której wiedza i doświadczenie stanowią niezwykle cenne wskazówki dla obecnego kształtu zadań doradztwa rolniczego. Ośrodek prowadzi także działalność demonstracyjną, polową, wystawienniczą i konferencyjną w Sielinku, Marszewie i Gołaszynie. Te trzy strategiczne miejsca, szczególnie Sielinko wymagało ogromnych nakładów finansowych celem zmodernizowania użytkowanej przez kilkadziesiąt lat infrastruktury szkoleniowo – wystawienniczej w Sielinku. Nadmierne wyeksploatowanie omawianych obiektów doprowadziło do konieczności powzięcia zaawansowanych prac modernizacyjnych. Z sukcesem udało się pozyskać środki na ten cel z MRIRW oraz Samorządu Województwa Wielkopolskiego w związku z tym zaplanowano wieloetapowe prace budowlane remontowe w Sielinku. Zainwestowane środki finansowe przekładają się bezpośrednio na długoterminowy rozwój doradztwa rolniczego w regionie Wielkopolski jak i możliwości szerokiej współpracy w ramach organizacji komercyjnych konferencji rolniczych celem uzyskania środków z działalności gospodarczej ODR niezbędnej do utrzymania poziomu zatrudnienia i wysokiej jakości prowadzonej działalności Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na terenie całego województwa.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach prowadzenia swojej działalności współpracuje z jednostkami naukowymi; Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu, Państwowymi Instytutami Badawczymi, z wojewódzkimi instytucjami; Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, Wojewódzką Inspekcją Weterynaryjną, Wojewódzką Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą, Wojewódzkim Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, organizacjami społecznymi, Wielkopolską Izbą Rolniczą oraz Samorządem Województwa Wielkopolskiego (Sejmikiem oraz Zarządem Województwa Wielkopolskiego) i Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim.

Jestem przekonana, że Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu będzie stale udoskonalał swoje usługi w odpowiedzi na potrzeby rolników oraz oferował najnowsze rozwiązania dla rozwoju wielkopolskiego rolnictwa. Będzie to czynił w szerokiej współpracy z nauką i przodującą praktyką rolniczą oraz klientami-rolnikami województwa wielkopolskiego. ■

Literatura:

Dz. U. 2004 Nr 251 poz. 2507, U S T AWA z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego

Lovec, M.L. (2023). Common Agricultural Policy: Reformist Context, Veto Players and Symbolic Change. *Future Europe Journal*, 3, 64–72

Szalczyk Z. (2006) WODR Poznań; „50 lat upowszechniania postępu i doradztwa rolniczego w Wielkopolsce”

Marcinkowski J. (2006) „Polski FADN w Wielkopolsce” – *Poradnik Gospodarski* 3/2006

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27>

<https://www.gov.pl/web/arimr/portal-rolnika>

<https://www.wodr.poznan.pl/doradztwo/historia-doradztwa>

<https://www.gov.pl/web/kowr/handel-zagraniczny-produktami-rolno-spozywczymi>

<https://www.edwin.gov.pl/>

ZIELONKA TO NIE WSZYSTKO – JAK DOBRZE WYKORZYSTAĆ POTENCJAŁ PIERWSZYCH POKOSÓW?

Pierwszy pokos traw i roślin pastewnych to jeden z najważniejszych momentów w całym sezonie paszowym. W wielu gospodarstwach wiąże się on z dużym nakładem pracy, presją pogodową i koniecznością szybkiego podejmowania decyzji. Nic dziwnego – od jakości zebranej paszy zależy w dużej mierze żywienie stada przez kolejne miesiące. W praktyce jednak sam zbiór to dopiero początek. Równie istotne jest to, w jaki sposób zielonka zostanie wykorzystana w żywieniu krów mlecznych.

MARIA OLSZEWSKA | POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Wysoka jakość pierwszego pokosu daje ogromny potencjał produkcyjny, ale niewłaściwe wprowadzenie paszy do dawki może ten potencjał ograniczyć, a w niektórych przypadkach nawet doprowadzić do problemów zdrowotnych i spadków wydajności.

JAKOŚĆ PASZY TO DOPIERO PIERWSZY KROK

Wielu hodowców koncentruje się przede wszystkim na uzyskaniu jak najlepszej jakości zielonki – odpowiedniej fazie zbioru, zawartości białka czy strawności włókna. To oczywiście podstawa, ale sama jakość nie gwarantuje sukcesu w żywieniu.

Pierwsze pokosy charakteryzują się zazwyczaj wysoką zawartością białka i dużą strawnością, co z jednej strony sprzyja produkcji mleka, ale z drugiej wymaga bardzo precyzyjnego zbilansowania całej dawki. Nadmiar łatwo fermentujących składników może prowadzić do zaburzeń pracy żwacza, zwłaszcza jeśli nie zostanie odpowiednio zrównoważony strukturą i energią.

Dlatego wprowadzenie nowej paszy powinno być procesem kontrolowanym, a nie jednorazową zmianą w dawce.

ZMIANA DAWKI – MOMENT NAJWIĘKSZEGO RYZYKA

Czerwiec to okres, w którym w wielu gospodarstwach dochodzi do zmian w żywieniu związanych z pojawieniem się świeżych pasz lub nowych kiszzonek. Każda taka zmiana jest dla krów wyzwaniem metabolicznym, nawet jeśli dotyczy paszy wysokiej jakości.

Nagłe wprowadzenie dużej ilości nowej zielonki może skutkować spadkiem pobrania suchej masy, rozluźnieniem kału czy obniżeniem zawartości tłuszczu w mleku. To pierwsze sygnały, że dawka nie jest odpowiednio zbilansowana.

Kluczowe znaczenie ma stopniowe wprowadzanie nowych pasz oraz obserwacja reakcji stada. Nawet najlepsza zielonka nie przyniesie oczekiwanych efektów, jeśli jej udział w dawce nie będzie dopasowany do potrzeb krów i pozostałych komponentów żywieniowych.

STABILNOŚĆ ŻYWIENIA

WAŻNIEJSZA NIŻ CHWILOWY EFEKT

W praktyce łatwo ulec pokusie „wykorzystania” wysokiej jakości paszy poprzez zwiększenie jej udziału w dawce. W krótkim okresie może to przynieść wzrost wydajności, ale brak stabilności żywienia często prowadzi do problemów w dłuższej perspektywie.

Żwacz krowy najlepiej funkcjonuje w warunkach stabilnych. Duże wahania składu dawki, nawet jeśli wynikają z dobrej jakości pasz, zaburzą jego pracę i zwiększają ryzyko kwasicy podklinicznej. W efekcie zamiast poprawy wyników pojawia się stopniowy spadek wydajności, pogorszenie zdrowotności i problemy z rozrodem.

Dlatego jednym z najważniejszych elementów wykorzystania pierwszych pokosów jest utrzymanie możliwie stałych warunków żywienia.

NIE TYLKO DAWKA – ZNACZENIE ORGANIZACJI ZADAWANIA PASZY

Wykorzystanie potencjału zielonki to nie tylko kwestia jej składu, ale również sposobu zadawania. Świeża pasza jest bardziej podatna na zagrzewanie i wtórną fermentację, szczególnie przy wyższych temperaturach.

Nierównomierne zadawanie paszy, zbyt rzadkie podgarnianie czy pozostawianie niedojedzonych resztek mogą prowadzić do selekcji dawki przez krowy i ograniczenia pobrania. W efekcie rzeczywista dawka różni się od tej zaplanowanej, a potencjał paszy nie jest w pełni wykorzystywany.

Regularność zadawania, dbałość o świeżość paszy oraz dostęp krów do stołu paszowego przez całą dobę mają kluczowe znaczenie dla utrzymania stabilnej produkcji.

OBSERWACJA STADA – NAJWAŻNIEJSZE

ŹRÓDŁO INFORMACJI

Nawet najlepiej zbilansowana dawka wymaga weryfikacji w praktyce. Krowy bardzo szybko reagują na zmiany w żywieniu, dlatego ich zachowanie i wygląd są najlepszym wskaźnikiem tego, czy pasza jest właściwie wykorzystywana.

Warto zwracać uwagę na pobranie paszy, konsystencję kału, aktywność zwierząt oraz parametry mleka. To sygnały, które pozwalają ocenić, czy wprowadzone zmiany przynoszą oczekiwane efekty, czy wymagają korekty.

PEŁNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU PASZ

TO KWESTIA DECYZJI

Pierwszy pokos daje ogromne możliwości poprawy wyników produkcyjnych, ale jednocześnie wymaga świadomego podejścia do żywienia. To nie sama pasza decyduje o sukcesie, lecz sposób jej wykorzystania w całym systemie żywienia stada.

Odpowiednie zbilansowanie dawki, stopniowe wprowadzanie zmian oraz dbałość o stabilność żywienia pozwalają nie tylko uniknąć problemów, ale przede wszystkim w pełni wykorzystać potencjał zgromadzonych pasz.

WSPARCIE DORADZTWA ŻYWIENIOWEGO PFHBiPM

W praktyce ocena jakości pasz i ich prawidłowe włączenie do dawki bywa wyzwaniem, zwłaszcza w okresie intensywnych zmian żywieniowych. Doradztwo żywieniowe PFHBiPM oferuje wsparcie w analizie pasz, bilansowaniu dawek oraz dostosowaniu żywienia do aktualnych warunków w gospodarstwie.

Dzięki temu możliwe jest nie tylko uniknięcie błędów, ale także lepsze wykorzystanie potencjału pierwszych pokosów i utrzymanie stabilnej produkcji mleka w kolejnych miesiącach.

Więcej informacji:

<https://pfhb.pl/doradztwo/doradztwo-zywieniowe> ■

**POLSKA FEDERACJA
HODOWCÓW BYDŁA
I PRODUCENTÓW MLEKA**

Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka to organizacja działająca na rzecz rozwoju hodowli krów mlecznych w Polsce. Naszym celem jest reprezentowanie interesów i obrona praw członków, w tym podejmowanie strategicznych działań związanych z hodowlą bydła i produkcją mleka. Swoje cele realizuje m.in. poprzez prowadzenie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego i mięsno-mlecznego, ksiąg bydła i dokumentacji hodowlanej, laboratoriów oceny mleka i genetyki bydła, a także wdrażanie nowoczesnych metod w dziedzinie hodowli bydła i produkcji mleka. Zajmujemy się też szeroko działalnością doradczą i szkoleniową, której celem jest poprawa efektywności i ekonomiki produkcji mleka.

fotografia: archiwum PFHBiPM

DOBÓR ODMIAN KUKURYDZY NA CELE KISZONKOWE

Kukurydza jest jedną z najważniejszych roślin pastewnych w Polsce i stanowi podstawowe źródło energii w żywieniu bydła mlecznego i opasowego.

Kiszonka z całych roślin kukurydzy może pokrywać nawet 30-40% zapotrzebowania energetycznego krów mlecznych, co czyni ją kluczowym komponentem dawki pokarmowej.

JAN KAŁUŻNY | DORADCA WODR W POWIECIE OSTRZESZOWSKIM

W związku z tym dobór odpowiedniej odmiany kukurydzy na kiszonkę ma istotne znaczenie zarówno dla jakości paszy, jak i efektywności ekonomicznej produkcji zwierzęcej.

ZNACZENIE DOBORU ODMIANY W PRODUKCJI KISZONKI

Dobór odmiany kukurydzy stanowi jeden z najważniejszych czynników agrotechnicznych wpływających na plon oraz jakość kiszonki. Decyzja ta może determinować ponad 30% efektu produkcyjnego. W przeciwieństwie do kukurydzy uprawianej na ziarno, w przypadku produkcji kiszonki kluczowe znaczenie ma nie tylko plon świeżej masy, ale przede wszystkim plon suchej masy (SM) oraz jej wartość pokarmowa.

Najważniejsze parametry decydujące o przydatności odmiany do produkcji kiszonki obejmują:

- wysokość i stabilność plonu suchej masy,
- udział kolb w plonie ogólnym,
- zawartość i strawność skrobi,
- strawność włókna (NDF),
- cechy fizjologiczne, takie jak efekt stay-green,
- odporność na stesy abiotyczne i biotyczne.

Jednym z kluczowych kryteriów doboru odmiany kukurydzy jest jej wczesność, wyrażana wskaźnikiem FAO. W warunkach klimatycznych Polski optymalne są odmiany o FAO w zakresie 230-290.

Odmiany wczesne (FAO 200-230) charakteryzują się krótszym okresem wegetacji i są rekomendowane do uprawy w chłodniejszych regionach kraju oraz na stanowiskach o niższej jakości. Z kolei odmiany średniowczesne i średniopóźne (FAO 240-290) wykazują wyższy potencjał plonowania, jednak wymagają korzystniejszych warunków termicznych i glebowych. Niewłaściwy dobór FAO może prowadzić do niedostatecznego dojrzenia roślin (zbyt późne odmiany) lub niewykorzystania potencjału plonotwórczego (zbyt wczesne odmiany).

Wartość energetyczna kiszonki kukurydzianej jest w dużej mierze determinowana zawartością skrobi, która pochodzi głównie z ziarna. Udział kolb w suchej masie całej rośliny powinien wynosić co najmniej 50-55%, co zapewnia wysoką koncentrację energii netto laktacji (NEL).

Skrobia kukurydziana charakteryzuje się wysoką strawnością (95-98%), jednak jej wykorzystanie przez organizm zwierzęcia zależy od typu ziarna oraz stopnia jego rozdrobnienia podczas zbioru i zakiszania.

Wyróżnia się dwa podstawowe typy ziarna kukurydzy:

- flint (szklisty) – zawiera więcej skrobi szklistej, wolniej degradowanej w żwacu, co sprzyja jej wykorzystaniu w jelicie cienkim (tzw. skrobia by-pass),
- dent (mączysty) – charakteryzuje się wyższą podatnością na rozkład w żwacu, co może zwiększać ryzyko kwasicy przy niewłaściwym zbilansowaniu dawki.

Odmiany o typie pośrednim (flint/dent) łączą cechy obu form i często stanowią optymalne rozwiązanie w praktyce produkcyjnej.

Oprócz skrobi istotnym elementem wartości pokarmowej kiszonki jest strawność włókna (NDF), które stanowi znaczną część biomasy rośliny. Wysoka strawność włókna wpływa na zwiększenie pobrania paszy oraz efektywność jej wykorzystania przez zwierzęta. Szczególnie istotna jest cecha stay-green, polegająca na utrzymywaniu zieloności liści i łodyg w późnych fazach rozwoju rośliny. Odmiany wykazujące tę cechę charakteryzują się wyższą strawnością włókna, umożliwiającą wydłużenie terminu zbioru i poprawiającą przebieg procesu kiszenia.

W warunkach zmieniającego się klimatu, szczególnego znaczenia nabiera odporność odmian na stesy abiotyczne, takie jak susza czy niskie temperatury w początkowej fazie wzrostu. Równie ważna jest odporność na choroby grzybowe (np. fuzariozy) oraz wyleganie, które mogą znacząco obniżyć plon i jakość kiszonki. Dobór odmiany powinien być ściśle powiązany z warunkami siedliskowymi gospodarstwa, w tym typem gleby, dostępnością wody oraz długością okresu wegetacyjnego.

W ostatnich latach obserwuje się dynamiczny postęp w hodowli kukurydzy, ukierunkowany na: zwiększenie stabilności plonowania, poprawę strawności włókna i skrobi, rozwój odmian tolerancyjnych na stesy środowiskowe, wprowadzenie cechy stay-green jako standardu handlowego.

Nowoczesne odmiany umożliwiają uzyskanie wysokiej jakości kiszonki nawet w warunkach ograniczonej dostępności wody, co ma istotne znaczenie w kontekście zmian klimatycznych. Dobór odmiany kukurydzy na kiszonkę jest kluczowym elementem technologii produkcji pasz objętościowych. Optymalna odmiana powinna łączyć wysoki potencjał plonowania z wysoką wartością pokarmową, wynikającą z dużego udziału kolb, wysokiej zawartości skrobi oraz dobrej strawności włókna.

Uwzględnienie takich parametrów jak FAO, typ ziarna, efekt stay-green oraz odporność na stesy środowiskowe pozwala na optymalizację produkcji kiszonki, a tym samym zwiększenie efektywności produkcji zwierzęcej. ■

Źródła:

COBORU (2023–2025). Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych (PDO) kukurydzy na kiszonkę i na ziarno. Słupia Wielka.

COBORU (2020–2025). Listy Odmian Zalecanych (LOZ) dla kukurydzy. Opracowania regionalne PDOiR.

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (2022). Zasady uprawy kukurydzy w warunkach Polski. Puławy.

Instytut Zootechniki PIB (2021). Żywnienie bydła mlecznego – znaczenie kiszonki z kukurydzy. Kraków.

GOSPODARSTWO ROLNE W OTOCZENIU RYNKU

Gospodarstwo rolne to jednostka prowadząca działalność rolniczą, której celem jest produkcja żywności, surowców i usług rolniczych. Pełni ono rolę podmiotu rynkowego, ponieważ podejmuje decyzje produkcyjne (co produkować, jakimi metodami, w jakiej skali), zarządza zasobami (ziemią, pracą, kapitałem), sprzedaje produkty oraz kupuje środki produkcji (nawozy, opał, maszyny, pasze).

JAROSŁAW MARCINKOWSKI | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

PRODUKUJĘ, BO CZUJĘ SENTYMENT DO TEJ PRODUKCJI

Działalność gospodarcza nastawiona jest z reguły na przynoszenie dochodu. Jeśli jednak to co jest produkowane nie przynosi spodziewanych efektów ekonomicznych, czy wręcz koszty przewyższają przychody, to z ekonomicznego punktu widzenia taka produkcja nie powinna być prowadzona. Jeśli, np. dla utrzymania koni pod wierzch potrzebne jest wydzielenie powierzchni paszowej kosztem produkcyjnej to z pełną świadomością, że to ma wpływ na zmniejszenie wartości produkcji z przeznaczeniem na sprzedaż a w konsekwencji dochodu. Tak się dzieje jeśli nie ma rezerwy produkcyjnych i trzeba dokonywać wyborów. Ekonomiczny, bowiem sens prowadzenia gospodarstwa rolnego jest tylko wówczas, gdy jest ono w stanie wypracować nadwyżkę środków pieniężnych.

RYNEK JAKO KOŃCOWA FAZA PRODUKCJI ROLNEJ

Produkty rolne wychodzące z gospodarstwa rolnego nie muszą w każdym przypadku być tylko surowcem dla przetwórstwa. Jednak czy tak się stanie zależy od strategii jaką obierze rolnik i warunków prowadzonej produkcji. W literaturze mówi się o łańcuchach dostaw w kontekście ich skracania, co z punktu widzenia rolnika powinno być korzystne. Przypomnę, za Wikipedią, że łańcuch dostaw obejmuje wszystkie czynności, począwszy od pozyskania podstawowych surowców (takich, których źródłem jest ziemia, woda lub powietrze), a skończywszy na sprzedaży końcowemu nabywcy produktu finalnego i utylizacji tego, co z niego zostaje po zużyciu. Innym słowem im mniej pośredników do końcowego odbiorcy tym większa część marży (nadwyżka między ceną a kosztem) pozostaje u rolnika. Na rolnika, właściciela konkretnego gospodarstwa oddziałuje już nie tylko lokalny rynek, ale krajowy, Unii Europejskiej czy światowy. Niekiedy dla ukierunkowania produkcji w gospodarstwie muszą zaistnieć określone okoliczności. W okresie pandemii, kiedy działalność gospodarcza różnych podmiotów została zakłócona zrodziły się pomysły np. na rozszerzenie dotychczasowej produkcji w gospodarstwie. Przykładem może być córka rolnika produkującego mleko, która po stracie pracy w gastronomii wróciła do gospodarstwa i zaczęła się zastanawiać nad swoją przyszłością. Wówczas dowiedziała się o kursie

dla serowarów. Stwierdziła, że skoro w gospodarstwie ojca są krowy, jest produkcja mleka i jest tradycja wytwarzania sera to weźmie udział w tym kursie. Obecnie rolniczka produkuje z powodzeniem różnego rodzaju sery od twarogów po sery dojrzewające. Ponadto prowadzi sprzedaż swoich wyrobów w sklepie przy gospodarstwie, na okolicznych targowiskach a także na zamówienie, nie rzadko z dostawą do klienta. Produkty są wysokiej jakości z ciekawymi akcentami promocyjnymi począwszy od ich nazw po cukierki krówki dodawane do zamawianych wcześniej produktów.

Kolejnym przykładem radzenia sobie z rynkiem może być postawienie przez rolnika na dywersyfikację (zróżnicowanie) produkcji w swoim gospodarstwie. Przykładem może być rolnik, który prowadzi produkcję trzody chlewnej, typową produkcję roślinną oraz produkcję orzechów laskowych. Prowadzenie różnych kierunków produkcji ma na celu zniwelowanie strat w wyniku załamania się rynku dla jednego produktu.

Innym działaniem marketingowym podejmowanym przez rolników w przypadku nadpodaży produktów, np. ziemniaków jadalnych jest prowadzenie sprzedaży w gospodarstwie. Sprzedaż ziemniaków może odbywać się bezpośrednio przez rolnika z rozliczeniem gotówkowym lub ziemniaki zapakowane w worki o różnych ilościach wagowych są wystawiane przed gospodarstwo, aby klient również pod nieobecność rolnika mógł zakupić ziemniaki dokonując płatności przez smartfona z odpowiednią aplikacją. Nieodzownym elementem staje się promocja takiego działania w mediach społecznościowych.

Chętni rolnicy mają także możliwość sprzedaży swoich produktów za pośrednictwem aplikacji internetowej e-bazarek w upowszechnieniu, której aktywnie włączyły się Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

MOŻNA OSOBNO, ALE DLACZEGO NIE WSPÓLNIE Z INNYMI ROLNIKAMI

W SPOSÓB BARDZIEJ LUB MNIEJ SFORMALIZOWANY Ciekawym przykładem na wspólne prowadzenie jednego gospodarstwa przez różnych rolników może być przykład austriackiego gospodarstwa o profilu mlecznym gdzie jedna obora należała do dwóch rolników¹. Istota współpracy polegała na tym, że rolnicy doszli do wniosku, że zamiast produkować mleko w dwóch niezależnych, ale małych, oborach

zainwestują w jedną większą oborę dla krów ze swoich gospodarstw. Podstawowym produktem jest oczywiście mleko, obok którego produkowane są jogurty w kilku smakach. W przypadku obu gospodarstw rolnicy prowadzili marketing bezpośredni w zakresie sprzedaży swoich produktów. Gospodarstwo oferujące mleko i jogurty miało swój sklepik, w którym sprzedawane były także nalewki i makarony.

Rolnik jako producent jest za słaby, aby mógł uchodzić za „cenotwórcę” z reguły nie ma wpływu na kształtowanie się cen na rynku. Stąd tak naprawdę może mieć wpływ na koszty produkcji. Bycie w grupie rolników pozwala między innymi na obniżenie kosztów zakupu środków do produkcji, co realnie prowadzi do obniżenia kosztów produkcji. Ponadto grupa może wynegocjować odroczoną płatność (tzw. kredyt kupiecki) za zakupione środki do produkcji.

SPRZEDAWAĆ OD RAZU CZY POCZEKAĆ NA LEPSZĄ OKAZJĘ?

Idealnym założeniem jest prowadzenie sprzedaży produktów w momencie kiedy osiągają najwyższą cenę na rynku. Jednak nie w każdym przypadku jest to możliwe. Generalnie cena zależy od relacji pomiędzy podażą produktu a popytem na niego. Oznacza to, że im większa jest podaż, czyli więcej produktu jest na rynku, np. pszenicy a popyt jest nie duży, czyli jest mniejsza chęć do dokonywania zakupów przy danej cenie to wówczas cena spada. W skrajnym przypadku, przy bardzo małym popycie, może być nawet mniejsza od kosztów produkcji, co dla rolnika jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym. Stąd w strategii funkcjonowania gospodarstwa powinno się przewidzieć możliwości magazynowania produktów do sprzedaży w okresach korzystniejszych cen.

JAKBY TEGO BYŁO MAŁO, TO JESZCZE TA KONKURENCJA

Producenci swoje produkty chcą sprzedawać z określoną marżą, najlepiej z jak największą. Jednak gdyby dany produkt był oferowany tylko przez jednego producenta wówczas taka sytuacja mogłaby być możliwa. Z kolei podaż danego produktu tworzy wielu producentów chcących go sprzedać różnym klientom. Wówczas zaczyna się konkurencja o klienta. Najgorzej jeśli jedyną formą konkurowania jest obniżanie ceny.

Nierzadko, aby sprostać konkurencji konieczne będą innowacyjne rozwiązania, które pozwolą obniżyć koszty produkcji czy podniosą jakość produktu w stosunku do konkurencji.

Obecnie rynek rolny UE doświadcza konkurencji w zakresie produktów, które mogą być produkowane, w krajach spoza UE, przy mniejszych wymaganiach jakościowych i możliwie niższych kosztach produkcji, co w znaczny sposób osłabia konkurencyjność produktów wytwarzanych na terenie UE.

PRODUKCJA ROLNA NIE JEST POZBAWIONA RYZYKA

W produkcji rolnej występuje wiele rodzajów ryzyka, które mogą wpływać na plony, koszty i dochody gospodarstwa. Zazwyczaj dzieli się je na kilka grup. Jednym ze sposobów ograniczenia ryzyka całkowitej straty plonu lub dochodu jest wspomniana już wyżej dywersyfikacja produkcji, np. uprawa różnych gatunków roślin, łączenie produkcji roślinnej i zwierzęcej czy stosowanie różnych terminów siewu. Z kolei ubezpieczenia rolnicze (np. upraw, zwierząt) są przeniesieniem części ryzyka na ubezpieczyciela. Ważnym działaniem w celu ograniczenia ryzyka jest planowanie i analiza produkcji w oparciu o ewidencję kosztów i przychodów w celu podejmowania lepszych ekonomicznych decyzji. Podobnie, stosowanie nowoczesnych technologii, w tym kwalifikowanego

materiału siewnego, systemów nawadniania, rolnictwa precyzyjnego, monitorowanie chorób i szkodników daje większą stabilizację produkcji. Zmniejszenie ryzyka awarii i błędów daje dobra organizacja i technika pracy, chociażby poprzez regularną konserwację maszyn, właściwą agrotechnikę nie zapominając o szkoleniach podnoszących kwalifikacje rolnika. Dla wzmocnienia pozycji na rynku wskazana jest współpraca i zrzeszanie się rolników w grupy producenckie dla prowadzenia wspólnej sprzedaży i zakupów. Dla stabilizacji dochodów należy korzystać z różnego rodzaju programów wsparcia. Natomiast w zakresie zarządzania finansami nie można zapominać o tworzeniu rezerw finansowych, dywersyfikacji źródeł dochodu i jeśli to konieczne o ostrożnym zadłużaniu się.

NIE MA UCIECZKI OD ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM Z AI W TLE2

Jak wynika z powyższego przed rolnikiem stoi wiele wyzwań. Stąd od sposobu zarządzania gospodarstwem rolnym będą zależeć ekonomiczne wyniki jego działalności. Należy stwierdzić, że powodzenie produkcyjne zależy nie tylko od uwarunkowań wewnątrz gospodarstwa, ale w dużej mierze od czynników zewnętrznych, np. w postaci konkurencji, rynków zbytu produktów i podaży środków do produkcji oraz od uwarunkowań prawnych i możliwości pomocowych państwa. Jednak nie ma zwolnienia od posiadania przez rolnika wiedzy technologiczno-ekonomicznej choć by po to, aby właściwie mógł on skorzystać z różnych form wsparcia nierzadko przy pomocy specjalistów z różnych branż. Można jedynie potwierdzić, że nieszczęściem obecnych czasów jest szybko zmieniająca się wiedza. Poszukiwanie nowych rozwiązań w postaci innowacji do poprawy funkcjonowania gospodarstwa rolnego wymusza na rolniku ciągłe doskonalenie sposobu zarządzania gospodarstwem. Pocieszeniem może być to, że z pomocą przychodzi sztuczna inteligencja (AI). Trend ukierunkowany na rozwój sztucznej inteligencji jest już nieodwracalny. Stąd otwarcie się na technologie AI w rolnictwie wydają się kluczowe dla rozwoju gospodarstw³.

W związku z powyższym chcielibyśmy zaproponować czytelnikom i sympatykom „Poradnika Gospodarskiego”, w okresie lipca i sierpnia wzięcie udziału w Konkursie z wiedzy ekonomicznej pt. „Gospodarstwo rolne w otoczeniu rynku”. Konkurs skierowany jest do rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, którego celem jest upowszechnianie wiedzy z zakresu ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym. Pytania konkursowe dotyczą praktycznych zagadnień z obszaru funkcjonowania gospodarstwa rolnego, co powinno dać przyjemność z udzielania na nie odpowiedzi. Dla uczestników, którzy najlepiej sobie poradzą z odpowiedziami przewidziane zostały atrakcyjne nagrody pieniężne za pierwsze, drugie i trzecie miejsce. Jednym słowem wystarczy udzielić jak najwięcej poprawnych odpowiedzi i wysłać je na adres Ośrodka Doradztwa Rolniczego – szczegóły znajdują się w Regulaminie Konkursu, który jest dostępny na stronie internetowej WODR w Poznaniu⁴. ■

Źródła:

Jarosław Marcinkowski, *Tam gdzie krowy mają widok z okna*, „Poradnik Gospodarski” WODR w Poznaniu 2019 r.

Jarosław Marcinkowski, *Nie ma ucieczki od zarządzania gospodarstwem rolnym*, „Poradnik Gospodarski” WODR w Poznaniu, 2023 r.

Prof. dr hab. Maciej Zaborowicz UP w Poznaniu, *Metody AI w rolnictwie – szanse i wyzwania dla Rolnictwa 5.0*, Konferencja Dzień Przedsiębiorcy Rolnego 2025: Innowacje czynnikiem warunkującym rozwój gospodarstw rolnych, 6 listopada 2025

Jarosław Marcinkowski, *Precyzyjna ekonomika*, „Poradnik Gospodarski” WODR w Poznaniu 2025 r.

PYTANIA DO KONKURSU

PT. „GOSPODARSTWO ROLNE W OTOCZENIU RYNKU”

1. Co należy rozumieć pod pojęciem rynku rolnego?
 - a. Rynek rolny to część gospodarki, która obejmuje produkcję, wymianę i sprzedaż produktów rolnych oraz środków potrzebnych do ich wytwarzania.
 - b. Rynek rolny to ogół relacji między producentami rolnymi (rolnikami), pośrednikami i konsumentami dotyczących wymiany produktów rolnych.
 - c. Obie odpowiedzi są poprawne
2. Co to jest marketing produktów rolnych?
 - a. Marketing produktów rolnych to organizowanie sprzedaży i promocji produktów rolnych od producenta (rolnika) do konsumenta.
 - b. Marketing produktów rolnych wiąże się wyłącznie ze sprzedażą tych produktów
 - c. Marketing produktów rolnych wiąże się wyłącznie z promocją tych produktów
3. Które rodzaje konkurencji występują w rolnictwie ?
 - a. Konkurencja cenowa i jakościowa
 - b. Konkurencja technologiczna i pomiędzy regionami i krajami
 - c. Obie odpowiedzi są prawidłowe
4. Co to jest kredyt kupiecki?
 - a. Kredyt kupiecki to długoterminowe odroczenie płatności za towar lub usługę udzielone przez sprzedawcę kupującemu.
 - b. Kredyt kupiecki to krótkoterminowe odroczenie płatności za towar lub usługę udzielone przez sprzedawcę kupującemu.
 - c. Kredyt kupiecki to bezterminowe odroczenie płatności za towar lub usługę udzielone przez sprzedawcę kupującemu.
5. Czy innowacje zwiększają konkurencyjność gospodarstwa?
 - a. Tak, gdyż poprawiają jakość produkcji
 - b. Tak, gdyż obniżają koszty produkcji
 - c. Tak, gdyż zwiększają wydajność produkcji, ułatwiają zarządzanie gospodarstwem, pozwalają lepiej dostosować się do rynku i taniej produkować
6. Jakim źródłem dochodów są dotacje?
 - a. Pozarynkowym
 - b. Rynkowym
 - c. Obie odpowiedzi są poprawne
7. Do otoczenia rynkowego gospodarstwa rolnego zaliczamy:
 - a. Jakość gleby.
 - b. Dostawców środków do produkcji
 - c. Warunki klimatyczne.
8. Zgodnie z ustawą o kształtowaniu ustroju rolnego za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną:
 - a. Będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, gdzie powierzchnia nieruchomości rolnej albo łączna powierzchnia nieruchomości rolnych jest nie mniejsza niż 1 ha i nie przekracza 300 ha użytków rolnych
 - b. Będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, gdzie powierzchnia nieruchomości rolnej albo łączna powierzchnia nieruchomości rolnych jest nie mniejsza niż 1 ha i nie przekracza 100 ha użytków rolnych
 - c. Będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, gdzie powierzchnia nieruchomości rolnej albo łączna powierzchnia nieruchomości rolnych jest nie mniejsza niż 1 ha i nie przekracza 200 ha użytków rolnych
9. Czy gospodarstwo rolne jest częścią globalnego rynku?
 - a. Tak, gospodarstwo rolne jest częścią globalnego rynku, ponieważ produkuje żywność, która uczestniczy w handlu krajowym i międzynarodowym.
 - b. Nie, gdyż produkuje żywność tylko na lokalny rynek
 - c. Tak, gdyż produkuje żywność, która uczestniczy wyłącznie w handlu międzynarodowym
10. Dywersyfikacja produkcji w gospodarstwie to:
 - a. Uprawa tylko jednego gatunku rośliny
 - b. Prowadzenie kilku różnych rodzajów produkcji
 - c. Sprzedaż całej produkcji jednemu kontrahentowi.
11. Rynek rolny charakteryzuje się następującymi cechami:
 - a. Jest stabilny bez nadprodukcji lub niedoborów produktów
 - b. Tylko sezonowością produkcji
 - c. Sezonowością, cyklicznością produkcji, dużą zależnością od warunków przyrodniczych
12. Integracja pozioma w rolnictwie oznacza:
 - a. Łączenie się rolnika z przetwórcą
 - b. Łączenie się gospodarstw o tym samym profilu produkcji w celu zwiększenia siły rynkowej
 - c. Sprzedaż przez Internet.
13. Który z poniższych kanałów sprzedaży pozwala rolnikowi najczęściej uzyskać wyższą cenę za produkt?
 - a. Sprzedaż bezpośrednia konsumentowi
 - b. Sprzedaż przez kilku pośredników.
 - c. Sprzedaż wyłącznie do skupu hurtowego.
14. Jakie są zadania ekonomiki rolnictwa?
 - a. przedstawienie obrazu gospodarki rolniczej, podstawowych procesów zachodzących w rolnictwie, podstawowych bilansów produkcji rolniczej, jej struktury i dynamiki,
 - b. wyjaśnienie prawidłowości wewnętrznych powiązań różnych stron działalności gospodarczej w rolnictwie,
 - c. wszystkie odpowiedzi są prawidłowe.
15. Co oznacza dywersyfikacja działalności w gospodarstwie rolnym?
 - a. Zmniejszenie powierzchni gospodarstwa.
 - b. Prowadzenie kilku różnych kierunków produkcji lub usług.
 - c. Produkcja i sprzedaż jednego produktu.

*Oświadczam, że zapoznałem/am się z Regulaminem Konkursu i akceptuję wszystkie zawarte w nim warunki.

*Oświadczam, że w przypadku zajęcia jednego z trzech miejsc wyrażam zgodę na publikację mojego imienia oraz miejsca zamieszkania na łamach Poradnika Gospodarskiego oraz na stronie internetowej WODR w Poznaniu i na profilu WODR w Poznaniu na portalu społecznościowym Facebook.

(imię i nazwisko**)

(adres zamieszkania, nr telefonu**)

(data, miejscowość)

(czytelny podpis)

* pole obowiązkowe, zaznaczyć poprzez wstawienie znaku X w kwadracie

** wypełnić dużymi literami

NABORY DLA ROLNIKÓW

DZIAŁ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA

INWESTYCYJNY

od 4 maja 2026 do 5 czerwca 2026

Do 5 czerwca można się jeszcze ubiegać o pomoc finansową w ramach Interwencji I.14.4.2 Wsparcie gospodarstw demonstracyjnych (moduł 2 Wzmocnienie bazy gospodarstw demonstracyjnych). Ma ona promować dzielenie się wiedzą i zachęcać do jej wykorzystywania. Wsparcie mogą otrzymać posiadacze gospodarstw rolnych, którzy należą do Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych i jednocześnie są chętni do współpracy w ramach przyjmowania pojedynczych osób oraz grup wizytujących.

INWESTYCYJNY

od 1 czerwca 2026 do 31 lipca 2026

Od początku czerwca można ubiegać się o wsparcie finansowe w ramach interwencji: I.10.11 Zalesianie gruntów rolnych, I.10.12 Tworzenie zadrzewień śródpolnych, I.10.13 Zakładanie systemów rolno-leśnych i I.10.14 Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych. Wszystkie one mają na celu przystosowanie się do zmiany klimatu oraz jej złagodzenie, ale ich zadaniem jest również wspieranie efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi oraz zatrzymanie procesu utraty bioróżnorodności.

INWESTYCYJNY

od 18 czerwca 2026 do 27 lipca 2026

Trwa nabór wniosków do następujących interwencji: I.7.1 Poprawa infrastruktury służącej do planowania i organizacji produkcji, dostosowania produkcji do popytu w odniesieniu do jakości i ilości, optymalizacji kosztów produkcji i zwrotu z inwestycji oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw; I.7.2 Poprawa wyposażenia technicznego wykorzystywanego do koncentracji dostaw i umieszczania produktów na rynku owoców i warzyw; I.7.3 Działania informacyjne, promocyjne i marketingowe w odniesieniu do produktów, marek i znaków towarowych organizacji producentów owoców i warzyw; I.7.4 Wycofanie z rynku owoców i warzyw; I.7.5 Działania na rzecz ochrony środowiska oraz złagodzenia zmian klimatu; I.7.6 Badania i rozwój; I.7.7 Usługi doradcze i pomoc techniczna oraz I.7.8 Szkolenia, w tym coaching i wymiana najlepszych praktyk.

MŁODZI ROLNICY

od 1 czerwca 2026 do 31 lipca 2026

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa poinformowała, że młodzi rolnicy prowadzący lub planujący prowadzenie produkcji zwierzęcej będą mogli ubiegać się o premię w wysokości 300 tys. zł. Nowa kwota wsparcia będzie obowiązywać od naboru rozpoczynającego się 1 czerwca 2026 r. Z wyższej premii mogą skorzystać również wnioskodawcy z naboru 2025 r., pod warunkiem zawarcia aneksu do umowy oraz odpowiedniego dostosowania biznesplanu. Premia w dotychczasowej wysokości 200 tys. zł pozostaje dla gospodarstw opartych głównie na produkcji roślinnej lub mieszanej z mniejszym udziałem produkcji zwierzęcej.

KGW

od 30 kwietnia 2026 do 30 września 2026

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ogłosiła nabór wniosków o przyznanie pomocy finansowej dla KGW w 2026 roku. Jest to program wsparcia finansowany z budżetu państwa, realizowany na podstawie ustawy o kołach gospodyń wiejskich. Wnioski można składać w trybie ciągłym w wyznaczonym okresie, aż do wyczerpania środków. Wysokość przyznanej pomocy zależy od liczby członków danego koła. Celem programu jest wsparcie działalności i rozwoju Kół Gospodyń Wiejskich. W 2026 r. wnioski o przyznanie pomocy należy składać za pośrednictwem PUE ARiMR.

WÓJT, STRAŻAK, GOSPODYNI... CZY JEDNAK MY SAMI? O TYM, KTO KSZTAŁTUJE TOŻSAMOŚĆ LOKALNĄ?

Współczesne wyzwania obszarów wiejskich wymagają podejścia oddolnego. Wynika to z istotnych różnicowań występujących zarówno na poziomie regionalnym, jak i wewnątrz samych regionów. Województwo wielkopolskie jest obszarem istotnych różnicowań w poziomie rozwoju obszarów wiejskich. Dlatego w procesie programowania i realizacji zadań rozwoju niezwykle ważne jest zrozumienie lokalnych potrzeb.

DR NATALIA BARTKOWIAK-BAKUN | WYDZIAŁ EKONOMICZNY,
UNIwersytet PRZYRODNICZY W POZNANIU

Kluczowa rola w tym zakresie przypada lokalnym liderom. Liderzy lokalni to ludzie znani, cieszący się autorytetem, inspirujący i motywujący innych do działania (Krukowska-Szopa, Ruszlewicz 1998). W grupie tej znajdują się zarówno liderzy formalni (np. przedstawiciele władz lokalnych, sołtysi, członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, czy OSP), a także nieformalni (np. twórcy ludowi, rzemieślnicy). Swoistym „klejem” łączącym zróżnicowane zasoby w procesie rozwoju jest tożsamość lokalna, czyli poczucie przynależności do określonego miejsca (najczęściej zamieszkania).

W 2024 roku zrealizowano badania, w ramach których zapytano lokalnych liderów o to „Kto i w jakim stopniu odpowiada za kształtowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców?” Blisko 90 proc. badanych dostrzega duży lub bardzo duży udział mieszkańców. W dalszej kolejności zapytano o rolę formalnych instytucji, takich jak samorząd lokalny. W tym przypadku ponad 90 proc. badanych przypisało mu bardzo duże lub duże znaczenie. Może to być podyktowane bezpośrednią bliskością instytucji samorządowych w przestrzeni publicznej. To jest w codziennym funkcjonowaniu wspólnot lokalnych, a także z szerokiego zakresu realizowanych zadań przez samorząd. Odmienny rozkład odpowiedzi uzyskano w przypadku samorządu województwa. Blisko połowa respondentów uznała jego wpływ za przeciętny, mały lub bardzo mały dla budowy tożsamości lokalnej. Można to wiązać z relatywnie krótką historią funkcjonowania polityki regionalnej w Polsce.

Zgodnie z otrzymanymi wynikami badań respondenci dostrzegają bardzo dużą rolę lokalnych organizacji pozarządowych, takich jak koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne oraz lokalne fundacje i stowarzyszenia. Należy podkreślić, że dwie pierwsze z wymienionych form organizacji mają charakter wiodący i powszechny na obszarach wiejskich Wielkopolski. W rezultacie blisko 60 proc. badanych przypisuje organizacjom pozarządowym bardzo duży udział w procesie kształtowania tożsamości lokalnej, natomiast dla około jednej trzeciej respondentów jest on duży. Jedynie nieliczni badani ocenili go jako przeciętny lub mały. Uzyskane wyniki świadczą o aktywnej obecności organizacji pozarządowych w życiu wspólnot lokalnych, a także o odczuwanej sprawczości tych podmiotów w podejmowanych działaniach. Tłumaczy to przypisywanie im tak istotnej roli w procesie wzmacniania tożsamości lokalnej.

Podobny rozkład odpowiedzi odnotowano w przypadku instytucji kultury, takich jak domy kultury czy biblioteki. Wynika to zarówno z zakresu realizowanych przez nie działań, jak i z wysokiego poziomu zaufania społecznego, którym się cieszą. Instytucje te poprzez swoją aktywność przyczyniają się do kształtowania życia kulturalnego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Nieco mniejszą rolę badani przypisują instytucjom edukacyjnym, takim jak przedszkola i szkoły, mimo że w ich programach nauczania obecne są treści związane z tożsamością lokalną i tzw. „małą ojczyzną”.

Ciekawym wnioskiem jest również dostrzeżenie znaczenia lokalnych grup działania jako podmiotów wpływających na funkcjonowanie wspólnot. Choć mają one charakter lokalny, ich zasięg terytorialny wykracza poza pojedyncze gminy i obejmuje zazwyczaj kilka lub kilkanaście jednostek samorządowych. Mimo to są postrzegane jako struktury zakorzenione lokalnie i posiadające potencjał oddziaływania na rozwój społeczności

W kontekście specyfiki Wielkopolski, powszechnie postrzeganej jako region o silnych tradycjach religijnych, zapytano również o rolę parafii w kształtowaniu tożsamości lokalnej. Wyniki wskazują na umiarkowane znaczenie tego czynnika – około połowa badanych uznaje wpływ parafii za duży lub bardzo duży, co trzeci respondent ocenia go jako neutralny, natomiast blisko 20 proc. przypisuje mu małe lub bardzo małe znaczenie.

W procesie budowy tożsamości lokalnej największe znaczenie badani przypisują kolejno mieszkańcom, władzom samorządowym i instytucjom pozarządowym o lokalnym zasięgu (tj. KGW czy OSP). Przypisanie odpowiedzialności w połączeniu z poczuciem sprawczości może pośrednio dowodzić zaufania wobec członków wspólnoty, istniejących sieci współpracy i aktywnej roli samorządu we wspólnocie. ■

Tekst artykułu powstał w ramach projektu „Tożsamość lokalna i regionalna ludności wiejskiej Wielkopolski a rozwój turystyki”, który realizowany jest na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu. Projekt dofinansowany jest ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II” Umowa o numerze: Nds-II/SP/0358/2023/01 z dnia 21.12.2023 r.

I.14.1.1 Szkolenia podstawowe dla rolników

Interwencja I.14.1 Doskonalenie zawodowe rolników

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027)

Celem szkoleń jest zapewnienie przepływu wiedzy i informacji w zakresie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez realizację szkoleń podstawowych, co przyczynia się do realizacji celu przekrojowego, polegającego na modernizacji sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.

WODR w Poznaniu realizuje operację w latach 2024-2029 poprzez organizację i przeprowadzenie szkoleń podstawowych dla ostatecznych odbiorców na obszarze województwa wielkopolskiego.

Zakres tematyczny szkoleń zaplanowanych w 2026 roku:

1. Ekoschematy – wymogi i płatności w realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt
2. Ekoschemat – Dobrostan zwierząt
3. Normy i wymogi warunkowości
4. Współpraca rolników
5. Zakwaszenie i wapnowanie gleb
6. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi takimi jak: woda, gleba, powietrze, klimat w kontekście wdrażania interwencji PS WPR na lata 2023-2027 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu”*

Szkolenia skierowane są do: rolników, młodych rolników (osoby, którym przyznano pomoc w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” realizowanej w ramach PS WPR 2023-2027), małżonków rolników, domowników rolników, osób zatrudnionych w rolnictwie. Udział w szkoleniach jest bezpłatny. Szczegółowe programy szkoleń znajdują się na stronie internetowej www.wodr.poznan.pl w zakładce: Szkolenia dla rolników PS WPR 2023-2027.

Zapraszamy do zapisów
na stronie internetowej wodr.poznan.pl
lub u doradcy rolniczego z Państwa terenu.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
realizuje projekt w ramach Interwencji I.14.1.
„Doskonalenie zawodowe rolników”,
Moduł 1 „Szkolenia podstawowe dla rolników” (I.14.1.1).

* Rolnicy wnoszący o dofinansowanie w naborze w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.4 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu” muszą posiadać zaświadczenie o ukończeniu szkolenia z tematu numer 6.

VII KRAJOWE DNI POLA SZEPIETOWO 2026

19-21 CZERWCA 2026

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

19-21 CZERWCA 2026 PODR SZEPIETOWO

www.krajowednipola2026.com.pl

Aplikacja Mobilna

PATRONAT HONOROWY

PATRONI MEDIALNI

SPONSOR GENERALNY

SPONSOR STRATEGICZNY

SPONSOR GŁÓWNY

SPONSOR BRANŻOWY

MASZYNY ROLNICZE PRZYSZŁOŚCI – AUTOMATYZACJA I PRECYZJA W PRAKTYCE

Rolnictwo jeszcze nigdy nie zmieniało się tak dynamicznie jak obecnie. Wzrost cen nawozów, paliwa i środków ochrony roślin, niedobór pracowników oraz rosnące wymagania środowiskowe sprawiają, że efektywność produkcji staje się kluczowym czynnikiem decydującym o opłacalności gospodarstwa. Wydaje się, że odpowiedzią na te wyzwania są nowoczesne maszyny rolnicze, które łączą automatyzację z precyzyjnym zarządzaniem upraw.

MICHAŁ GŁOMBICKI | DZIAŁ TECHNOLOGII PRODUKCJI ROLNICZEJ

Jeszcze kilkanaście lat temu system GPS w ciągniku był postrzegany jako wyposażenie dodatkowe. Obecnie automatyczne prowadzenie staje się standardem. Producenci tacy jak między innymi John Deere, Fendt czy New Holland oferują fabryczne systemy prowadzenia równoległego z dokładnością sięgającą kilku centymetrów. W praktyce oznacza to ograniczenie nakładek i omijaków podczas siewu, nawożenia oraz oprysku, dzięki czemu każda część pola otrzymuje dokładnie taką dawkę materiału, jaka została zaplanowana. W realiach rosnących cen nawozów, środków ochrony roślin i materiału siewnego nawet kilku-procentowa poprawa precyzji pracy przekłada się na konkretne, policzalne oszczędności w skali całego gospodarstwa, całego sezonu.

Precyzja nie kończy się na prowadzeniu ciągnika. Coraz większą rolę odgrywa możliwość zastosowania zmiennego dawkowania nawozów i środków ochrony roślin. Nowoczesne rozsiewacze, takie jak maszyny oferowane przez między innymi Amazone czy RAUCH, potrafią automatycznie dostosować ilość wysiewanego nawozu do zasobności gleby w danym miejscu. Dane do takiego nawożenia pochodzą z map plonów, analiz gleby lub zdjęć satelitarnych. Zamiast opierać nawożenie na jednej, uśrednionej dawce dla całego pola, możliwe jest dostosowanie ilości składników pokarmowych do realnego potencjału poszczególnych stref pola. W praktyce oznacza to większe wsparcie dla fragmentów o niższej zasobności oraz ograniczenie dawek tam, gdzie gleba gwarantuje dobre warunki wzrostu. Takie podejście daje wiele pozytywnych efektów między innymi:

- poprawia efektywność wykorzystania składników,
- zmniejsza ryzyko strat azotu do środowiska,
- pozwala racjonalizować koszty bez obniżania plonu.

Wyraźny postęp dokonał się również w technologii oprysku, gdzie coraz większą rolę odgrywa precyzyjne dawkowanie i selektywne stosowanie środków ochrony roślin. Nowoczesne opryskiwacze wyposażone w systemy automatycznego wyłączania sekcji, sterowanie pojedynczymi dyszami czy czujniki rozpoznające chwasty pozwalają ograniczyć zużycie preparatów bez obniżania skuteczności zabiegu. W praktyce oznacza to nie tylko oszczędności, ale także mniejsze obciążenie środowiska i lepsze dopasowanie ochrony do rzeczywistych potrzeb plantacji.

Równie dynamiczny rozwój obserwujemy w kombajnach zbożowych. Nowoczesne modele, wyposażone są w systemy automatycznej regulacji parametrów omłotu. Kluczową rolę w nowoczesnych kombajnach odgrywa stała analiza parametrów pracy w czasie rzeczywistym. Czujniki te monitorują:

- straty ziarna na wytrząsaczach i sitach,
- jakość czyszczenia,
- obciążenie silnika,
- przepustowość masy,
- wilgotność plonu.

Na podstawie tych parametrów system automatycznej regulacji samodzielnie koryguje ustawienia bębna młocącego lub rotora, szczelinę kłepiska, prędkość wentylatora, ustawienie sita, a nawet prędkość jazdy. Dzięki temu maszyna na bieżąco dostosowuje się do zmieniających się warunków, bez konieczności ciągłej ingerencji operatora. Rola kierowcy coraz częściej ogranicza się do nadzoru nad procesem i kontrolą parametrów na monitorze pokładowym, a nie ręcznego reagowanie na każdą zmianę wilgotności ziarna czy zróżnicowanie plonu w obrębie pola. Przekłada się to na większą wydajność pracy i ograniczenie strat, które przy dużych arealach mogą przekładać się na realne oszczędności.

Nowoczesne maszyny rolnicze to nie tylko same urządzenia robocze, lecz całe systemy, które integrują czujniki, automatyczne sterowanie i analizę danych. Dzięki temu sprzęt staje się narzędziem, które nie tylko wykonuje fizyczną pracę, ale również dostarcza informacji niezbędnych do podejmowania decyzji dotyczących zarządzania gospodarstwem. Każdy przejazd po polu generuje informacje o plonie, zużyciu paliwa, wydajności pracy czy wilgotności ziarna. Dane te trafiają do systemów zarządzania gospodarstwem, gdzie mogą być analizowane i porównywane między latami. Coraz częściej rolnik podejmuje decyzje nie na podstawie intuicji, lecz twardych danych. Dzięki temu możliwe jest dokładne planowanie kolejności upraw na polach, efektywniejsze gospodarowanie zasobami oraz podejmowanie decyzji optymalizujących koszty, a jednocześnie ocenienie rentowności poszczególnych działek w oparciu o faktyczne dane z produkcji.

Warto również wspomnieć o kierunku, w którym zmierzają światowa mechanizacja rolnictwa, a mianowicie o automatyzacji. Prototypy ciągników bez kabiny operatora prezentowane przez John Deere oraz rozwiązania rozwijane w grupie AGCO pokazują, że w niedalekiej przyszłości część zabiegów będzie mogła być wykonywana bez udziału człowieka w kabinie. W warunkach niedoboru pracowników sezonowych i rosnących kosztów pracy może to stać się realną alternatywą dla tradycyjnego modelu organizacji pracy w gospodarstwie.

Nowoczesne maszyny wymagają wysokich nakładów inwestycyjnych oraz odpowiedniego przygotowania operatora. Sam zakup technologii nie gwarantuje sukcesu. Kluczowe jest właściwe wykorzystanie jej możliwości, analiza danych oraz systematyczne doskonalenie organizacji pracy. W tym kontekście rośnie znaczenie doradztwa rolniczego i gospodarstw demonstracyjnych, które pokazują, jak innowacje funkcjonują w realnych warunkach produkcyjnych.

Maszyny rolnicze przyszłości nie zastępują rolnika, lecz wspierają go w podejmowaniu decyzji. Automatyzacja i precyzja pozwalają ograniczyć koszty, zwiększyć stabilność plonów i lepiej dostosować produkcję do wymogów środowiskowych. Współczesne gospodarstwo staje się coraz bardziej zintegrowanym systemem, w którym technologia, wiedza i doświadczenie tworzą fundament konkurencyjności. Rolnictwo wkracza w erę cyfrową, a maszyny są jej najbardziej widocznym symbolem.

Ci, którzy potrafią wykorzystać ich potencjał, zyskują przewagę nie tylko technologiczną, ale przede wszystkim ekonomiczną. W obliczu zmieniających się warunków rynkowych i klimatycznych precyzja przestaje być dodatkiem, a staje się koniecznością. ■

FORMY PRAWNE ORGANIZACJI PRODUCENTÓW ROLNYCH W POLSCE

Polscy rolnicy coraz częściej łączą siły, by skuteczniej konkurować na rynku, negocjować ceny czy sięgać po środki unijne. Wybór odpowiedniej formy prawnej organizacji producentów rolnych to jednak nie tylko kwestia formalności, lecz strategiczna decyzja, gdyż każda z form prawnych niesie ze sobą różne konsekwencje prawne i finansowe.

KAROL ZIELEŚKIEWICZ | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Zmieniające się warunki rynkowe, rosnące koszty produkcji oraz presja ze strony dużych odbiorców sprawiają, że pojedynczemu rolnikowi funkcjonowanie na rynku rolnym staje się coraz trudniejsze. Odpowiedzią na te wyzwania jest zrzeszanie się producentów rolnych w grupy producentów rolnych, która opiera się głównie na współpracy między sobą. Producenci rolni, którzy integrują się mogą odnieść wiele korzyści, których nie byłoby w stanie osiągnąć gdyby działali indywidualnie. Łącząc swoje kapitały, rolnicy zyskują możliwość wspólnego inwestowania oraz zakupu niezbędnej infrastruktury, takiej jak magazyny czy obiekty do przygotowania produktów rolnych do sprzedaży. Działania, które podejmowane są wspólnie zwiększają ich siłę negocjacyjną i konkurencyjność. Skrócenie łańcucha dostaw oraz ograniczania pośredników sprawia, że większa część wypracowanych środków pozostaje w rękach producentów. Kluczowe znaczenie ma jednak to, w jakiej formule prawnej taka współpraca zostanie zorganizowana. Wybór konkretnej formy wpływa m. in. na sposób podejmowania decyzji, podział zysków czy zakres odpowiedzialności członków. Odpowiednio dobrana struktura prawna może stać się fundamentem stabilnego rozwoju takiej organizacji.

Podstawowym aspektem związanym z tworzeniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych jest ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych. Dokument ten jednakże nie wymienia wprost form organizacyjno – prawnych, w jakich grupy mogą prowadzić swoją działalność, jednakże wskazuje, że taka organizacja musi przyjąć taką formę, która zapewnia im osobowość prawną. Oznacza to konieczność działania w jednej z form przewidzianych dla osób prawnych, zgodnie z właściwymi przepisami szczególnymi:

- spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – postanowienia ustawy z dnia 15 września 2000 roku – Kodeks spółek handlowych,
- spółdzielni – postanowienia ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze,
- rolniczych zrzeszeń branżowych – postanowienia ustawy z dnia 8 października 1982 roku o społeczno-zawodowych organizacjach rolników,
- stowarzyszeń – ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku – Prawo o stowarzyszeniach.

Moment wyboru odpowiedniej formy organizacyjno – prawnej w przyszłości zadecyduje o rozwoju grupy, ponieważ każdy wybór niesie ze sobą prawne konsekwencje. Należy pamiętać, że w akcie założycielskim trzeba uwzględnić zapisy z danej ustawy.

SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest jedną z najpopularniejszych form prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Jest też najpopularniejszą formą wykorzystywaną do prowadzenia działalności przez grupy producentów rolnych. Zakładając grupę producentów rolnych należy mieć na uwadze, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2016 roku w sprawie wykazu produktów i grup, ze względu na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych, do utworzenia takiej grupy wymagana jest odpowiednia liczba członków. W prawie wszystkich przypadkach grupa musi składać się z przynajmniej pięciu osób. Wyjątek stanowią jedynie szyszki chmielowe – w tym przypadku minimalna liczba członków grupy musi wynosić 7 osób oraz suszone liście tytoniu gdzie w takich grupach liczba

członków nie może być mniejsza niż 50 osób. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest formą kapitałową o charakterze gospodarczym, w której siła głosu na zgromadzeniu wspólników powiązana jest z liczbą posiadanych udziałów.

Do utworzenia jej wymagane jest:

- zawarcie umowy spółki,
- wniesienie wkładów przez wspólników na pokrycie całego kapitału zakładowego,
- powołanie zarządu,
- ustanowienie rady nadzorczej oraz wpis do rejestru.

Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być zawarta w formie aktu notarialnego, natomiast kapitał zakładowy nie może być niższy niż 5 000 zł, a wartość nominalna jednego udziału nie może być mniejsza niż 50 zł. Wspólnicy spółki mają prawo do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego i przeznaczonym do podziału uchwałą zgromadzenia wspólników. Podstawową zaletą spółki z o.o. jest możliwość ograniczenia odpowiedzialności wspólników tylko do wysokości swoich wkładów. Natomiast do wad zalicza się, że cała odpowiedzialność za sprawy spółki przerzucona jest na zarząd. To on jest również odpowiedzialny materialnie za zobowiązania.

SPÓŁDZIELNIE.

Spółdzielnia jest jednym z najlepszych, a jednocześnie najstarszych przykładów współpracy pomiędzy podmiotami sektora rolnospożywczego. Aby założyć spółdzielnię wymagane jest co najmniej 10 osób fizycznych lub 3 osoby prawne, gdzie członkami mogą być podmioty inne niż rolnicy (np. firmy, przetwórcy). W przypadku zakładania grupy producentów rolnych należy znaleźć co najmniej pięciu rolników czy producentów rolnych jednego produktu lub grupy produktów. Wówczas uchwalają oni statut spółdzielni, potwierdzając oraz dokonują wyboru organów spółdzielni. Wybór ten należy do kompetencji walnego zgromadzenia lub komisji organizacyjnej w składzie co najmniej trzech osób. Po spełnieniu formalności kolejnym krokiem jest złożenie dokumentów do Krajowego Rejestru Sądowego, gdzie wypełnia się odpowiednie druki i uiszcza opłatę. Z chwilą wpisania spółdzielni do KRS nabywa ona osobowość prawną. Podstawową zaletą tej formy organizacyjno – prawnej jest demokratyczny model zarządzania. Oznacza to, że na walnym zgromadzeniu każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość wniesionych udziałów. Dodatkowo majątek spółdzielni jest odrębny od majątków członków, co ogranicza ryzyko indywidualne i pozwala na bezpieczniejsze inwestowanie w rozwój grupy oraz, że za zobowiązania spółdzielni członkowie odpowiadają tylko do wysokości wniesionych udziałów. Jako wadę natomiast uznaje się konieczność podejmowania strategicznych decyzji przez walne zgromadzenie albo zebranie przedstawicieli co może spowalniać reakcję na zmiany rynkowe.

ROLNICZE ZRZESZENIA BRANŻOWE.

Kolejną formą organizacyjno-prawną jest rolnicze zrzeszenia branżowe. Jest to dobrowolna, niezależna i samorządna organizacja społeczno-zawodowa, która reprezentuje i broni interesy rolników. Do utworzenia go potrzeba minimum 10 osób fizycznych, w tym co najmniej osiem osób prowadzących gospodarstwa rolne jako ich właściciele, posiadacze lub użytkownicy. Osoby te, jako członkowie założyciele, wybierają spośród siebie komitet założycielski oraz uchwalają statut. Należy mieć na uwadze, że rolnicy muszą zawrzeć w statucie zapisy zgodne z ustawą z dnia 8 października 1982 roku o społeczno-zawodowych organizacjach rolników oraz szczegółowe regulacje dotyczące członkostwa. Statut powinien

zawierać informacje o warunkach przystąpienia nowych członków do grupy, zasady sprzedaży produktów za pośrednictwem grupy oraz określenie sankcji wobec członków, którzy nie wywiązują się ze swoich obowiązków. Jedną z zalet tej formy prawnie – organizacyjnej jest reprezentowanie interesów rolników, co zwiększa skuteczność negocjacji zarówno z kontrahentami, jak i z instytucjami państwowymi. Rolnicze zrzeszenie branżowe charakteryzuje się samorządnością i dużą niezależnością w podejmowaniu decyzji, co daje członkom swobodę w kierowaniu działalnością zrzeszenia. Do wad należy zwrócić uwagę, że zrzeszenie nie jest spółką kapitałową, co ogranicza jego elastyczność w pozyskiwaniu kapitału czy podejmowaniu działalności gospodarczej.

STOWARZYSZENIE.

Poza rolniczymi zrzeszeniami branżowymi, do organizowania grup producentów rolnych wykorzystywane mogą również być stowarzyszenia. Podobnie jak rolnicze zrzeszenia branżowe, stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem jednak o celach niezarobkowych. Do założenia stowarzyszenia potrzebne jest co najmniej siedem osób fizycznych. Następnie uchwalają one statut stowarzyszenia oraz wybierają komitet założycielski albo władze stowarzyszenia. By uzyskać osobowość prawną, stowarzyszenie musi być zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Majątek stowarzyszenia powstaje głównie ze składek członkowskich ale także mogą to być darowizny, spadki, dochody z własnej działalności czy z ofiarności publicznej. W przypadku likwidacji stowarzyszenia, majątek zostaje przekazany na cele ujęte w statucie, a jeśli w statucie nie zostały uregulowane te kwestie, majątek zostaje przekazany na cele społeczne. Ważnym aspektem dotyczącym funkcjonowania stowarzyszeń jest fakt, że nie następuje w nich podział wypracowanego zysku. Członkowie stowarzyszenia/rolnicy w przeciwieństwie do spółek handlowych nie mogą otrzymać dywidendy, a wypracowany zysk trzeba przeznaczyć na cele statutowe. Dużą zaletą tej formy jest elastyczność i możliwość samodzielnego kształtowania zasad działania w statucie, a także motywacja członków do aktywnego uczestnictwa dzięki dobrowolności członkostwa. Z drugiej jednak strony stowarzyszenie ma też pewne ograniczenia. Jako organizacja niemajątkowa ma utrudniony dostęp do zewnętrznego kapitału, a jego skuteczność zależy w dużej mierze od zaangażowania członków i jakości zarządu.

Wybór odpowiedniej formy prawnej dla grup producentów rolnych jest decyzją złożoną i wymagającą dokładnej analizy. Odpowiedni wybór formy wpływa na sposób działania całej organizacji nie tylko w zakresie odpowiedzialności jej członków czy możliwości finansowania, ale przede wszystkim na jej dalszy rozwój w przyszłości. Zakładając grupę producencką należy myśleć o współpracy między rolnikami w perspektywie długoterminowej, a nie jedynie w kontekście dostępnych środków finansowych. Odpowiedni wybór formy organizacyjnej – prawnej determinuje jej stabilność funkcjonowania oraz możliwości podejmowania wspólnych inwestycji co przy rosnącej konkurencyjności rynku ma istotne znaczenie. To członkowie grupy muszą przeanalizować jaką formę prawną będzie dla nich najlepsza ponieważ każda z nich wiąże się z odmiennym poziomem formalizacji, inną strukturą podejmowania decyzji oraz różnymi konsekwencjami podatkowymi i organizacyjnymi. Wybór odpowiedniej formy prawnej w konsekwencji decyduje o tym, czy grupa stanie się długofalowym, efektywnym podmiotem gospodarczym, czy jedynie krótkotrwałą inicjatywą nastawioną na wykorzystanie dostępnego wsparcia finansowego. ■

UNIWERSYTET
PRZYRODNICZY
W POZNANIU

Studia z pasji do natury

up.poznan.pl

KALENDARZ WYDARZEŃ 2026

DATA WYDARZENIA	NAZWA WYDARZENIA	MIEJSCE IMPREZY	ORGANIZATOR GŁÓWNY
13-14 czerwca	XXXII Wielkopolskie Targi Rolnicze Sielinko 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
13-14 czerwca	Dni Pola 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
13-14 czerwca	XXXI Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu Współorganizator: branżowe związki hodowlane, hodowcy indywidualni
24 czerwca	Marszewskie Dni Pola	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
28 czerwca	Targi Rolnicze Kościelec 2026	Kościelec	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
12 lipca	Premiowanie Żrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich – IV edycja	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Związek Hodowców Koni Wielkopolskich Współorganizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
4 października	Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
8 października	Dzień kukurydzy 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

NOTOWANIA CEN

PRODUKTÓW ROLNICZYCH I ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROLNEJ W WIELKOPOLSCE

EWA WILCZEK | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

Targowisko, maj 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/t		63,97	65,00		60,00	60,00	60,00	65,00	62,33
Pszenica paszowa	zł/t	84,00	83,63	85,00		75,00	79,00	77,53	84,00	81,17
Jęczmień paszowy	zł/t		77,85	78,00		70,00	75,00	72,45	78,00	75,22
Pszennyto	zł/t		76,11	77,00		70,00	70,00	70,00	77,00	73,35
Mieszanka zbożowa	zł/t	69,00	68,21			64,00	68,00	64,00	69,00	67,04
Ziemniaki jadalne	zł/kg	2,00	2,00	1,93	2,00	1,50	1,50	1,50	1,87	1,79
Marchew jadalna	zł/kg	3,50	3,60	3,80	3,30	3,67	3,30	3,30	3,33	3,48
Pietruszka korzeń	zł/kg	6,85	6,67	6,85	6,40	6,85	6,83	6,40	6,40	6,66
Buraczki czerwone	zł/kg	3,13	3,03	3,00	3,00	3,17	3,00	3,00	3,33	3,08
Seler	zł/kg	6,50	6,00	6,17	6,00	6,50	6,50	6,00	4,83	6,06
Por	zł/szt	4,85	4,85	4,47	4,00	4,85	4,83	4,10	4,15	4,51
Pomidory	zł/kg	20,00	22,33	20,33	20,00		19,90	19,85	19,80	20,32
Ogórki	zł/kg	15,00	16,50	15,67	14,90		14,50	14,50	14,50	15,08
Prosię (15 kg)	zł/szt							360,00		
Cielę (40kg)	zł/szt		2100,00					2000,00		2050,00
Krowy	zł/szt		5500,00					5600,00		5550,00
Jaja	zł/szt	1,32	1,20	1,23	1,30	1,30	1,30	1,15	1,27	1,26
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/t	6,00	6,00						7,00	6,33
Kapusta biała	zł/kg	3,50	3,85	3,60	3,84	3,50	3,85	3,45	3,83	3,68
Jabłka deserowe	zł/kg	4,85	4,90	4,83	4,25	4,83	4,33	4,30	4,67	4,62
Truskawki	zł/kg	27,50			28,50			29,00		
Pomidory spod osłon malinowe	zł/kg	22,25		22,67	22,00	22,00		22,00	21,00	21,99
Ogórki spod osłon długie	zł/kg	14,00		14,00	13,00	12,75		13,00	12,00	13,13

Przedsiębiorstwa zbożowo-młynarskie i zakłady przetwórcze, maj 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/t	60,00	57,00	57,50	60,00	60,00		57,00	57,67	58,45
Pszenica konsumpcyjna	zł/t	83,16	79,00	79,00	79,00	81,43	83,00	83,64	80,00	81,03
Jęczmień konsumpcyjny	zł/t	70,00	65,00	68,00	69,58	70,00		66,60	65,00	67,74
Pszenica paszowa	zł/t	76,99	70,00	70,00	71,44	76,02	78,00	77,50	72,00	73,99
Żyto paszowe	zł/t	59,50	56,50	56,00	57,93	59,23	58,00	56,98	56,00	57,52
Jęczmień paszowy	zł/t	69,00	65,00	65,00	64,47	69,00	68,00	65,39	68,00	66,73
Pszennyto	zł/t	65,00	63,00	61,00	65,71	65,00	65,00	61,45	63,50	63,71
Owies	zł/t	54,68	50,00	53,50	57,00	56,64		50,00	50,50	53,19
Kukurydza na ziarno	zł/t	86,20	85,00	84,00	85,00	83,00		83,00	84,00	84,31
Groch	zł/t	85,60	84,00		86,00	85,00		86,00		85,32
Mak	zł/t									
Gryka	zł/t									
Łubin słodki	zł/t	96,30	95,00		92,00	91,00		96,00		94,06
Ziemniaki przemysłowe	zł/t	32,50								32,50

Usługi,				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/h	34,00	35,50	34,25
Orka pługiem 4-skb obrotowym+ciągnik 110 KM	zł/ha	333,40	325,00	332,50
Kompaktowy agregat do bezork. uprawy 5 m+ciągnik 220 KM	zł/ha	350,00	335,00	335,00
Strip-till (ciągnik 250 KM+agr. do opr. pasowej+6-rzęd. siewnik punktowy)	zł/ha			385,00
Podorywka	zł/ha	235,00	240,00	235,00
Kultywatorowanie	zł/ha	255,00	246,67	230,00
Talerzowanie	zł/ha	237,00	236,67	220,00
Bronowanie	zł/ha	255,00	233,33	215,00
Agregat uprawowy	zł/ha	250,00	230,00	245,00
Agregat uprawowo-siewny	zł/ha	280,00	273,33	285,00
Siew siewnikiem zbożowym	zł/ha	265,00	265,00	250,00
Siew siewnikiem punktowym	zł/ha	240,00	240,00	225,00
Sadzenie ziemniaków	zł/ha		260,00	270,00
Roztrząsacz obornika+ładowacz	zł/ha	378,00	380,00	379,00
Rozsiewacz wapna	zł/ha	160,00	160,00	160,00
Opryskiwacz zawieszany	zł/ha	145,00	145,00	143,75
Kosiarka rotacyjna	zł/ha	230,00	210,00	210,00
Kosiarko-sieczkarnia	zł/ha	650,00	650,00	675,00
Kombajn zbożowy	zł/ha	525,00	525,00	500,00
Kombajn zbożowy zbiór kukurydzy na ziarno	zł/ha	540,00	545,00	550,00
Kombajn do ziemniaków	zł/ha	465,00	480,00	485,00
Kombajn do buraków	zł/ha	1150,00	1010,00	1012,50
Prasa do słomy kostkująca wielkogabarytowa	zł/ha	267,50	270,00	270,00
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/ha	315,00	320,00	325,00
Ciągnik 120 KM z 1 przyczepą	zł/km	8,00	8,30	8,00
Ciągnik 120 KM z 2 przyczepami	zł/km	8,00		8,00

Małe ubojnie i przetwornie - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	5,28	4,66	4,92
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	3,40	2,60	2,92
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	15,39	15,82	15,36
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	10,15	10,20	11,50

Duże Zakłady Przetwórcze - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			5,18
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			3,00
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	16,50		16,00
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	10,00		11,00

Rejon I: Złotów, Piła, Chodzież, Czarnków-Trzcianka.

Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Stępca.

Rejon II: Szamotuły, Międzychód, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wlkp., Wolsztyn.

Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz.

Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz.

Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wlkp., Śrem.

Rejon VIII: Ostrów Wlkp., Ostrzeszów, Kępno.

maj 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
36,75	35,00	34,50	34,00	36,00	35,00
335,00	325,00	340,00	325,00	340,00	331,99
340,00	350,00	345,00	340,00	340,00	341,88
		400,00			392,50
	230,00	227,50	225,00	225,00	231,07
250,00	233,33	241,67	236,67		241,90
220,00	230,00	221,67	218,00	230,00	226,67
220,00	230,00	215,00	215,00	215,00	222,29
250,00	240,00	242,50	245,00	235,00	242,19
285,00	283,33	286,00	275,00	275,00	280,33
250,00	245,00	240,00	240,00	240,00	249,38
224,00	220,00	227,50	225,00	220,00	227,69
270,00	250,00	270,00	250,00		261,67
380,00	370,00	380,00	378,33	375,00	377,54
153,00	154,00	156,67	160,00	155,00	157,33
132,00	133,33	134,00	137,50	143,33	139,24
235,00	215,00	210,00	215,00	210,00	216,88
650,00	660,00	655,00	675,00	655,00	658,75
500,00	506,67	505,00	500,00	520,00	510,21
540,00	548,33	550,00	550,00	540,00	545,42
485,00	475,00	485,00	465,00	480,00	477,50
1133,33	1083,33	1050,00	1015,00	1012,00	1058,27
	260,00	250,00	250,00	245,00	258,93
325,00	320,00	325,00	310,00	310,00	318,75
8,00	8,33	8,50	8,00	8,00	8,14
9,00	9,00	9,00	8,00	8,00	8,43

ubój do 400 szt., maj 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
5,00	5,14	5,08	5,24	5,13	5,06
	3,00	3,23	3,45	3,20	3,11
15,18	15,48	13,64	14,95	13,83	14,96
	10,88	10,18	11,25	10,25	10,63

ubój powyżej 400 szt., maj 2026

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
4,99			4,95		5,04
3,05			3,39		3,15
15,20			15,00		15,68
10,30			10,00		10,33

Prywatni oferenci, maj 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Prowit LP	zł/dt	325,00	310,00	330,00	340,00	310,00	340,00	310,00	310,00	321,88
Prowit T	zł/dt	363,00	360,00	365,00	370,00	365,00	360,00	360,00	362,00	363,13
Mieszanka PW	zł/dt	260,00	265,50	255,00	265,00	255,00	267,67	250,00		259,74
Mieszanka PT-1	zł/dt	191,00	195,00	195,00	195,00	191,67	196,00	192,00	195,00	193,83
Mieszanka PT-2	zł/dt	194,00	200,00	199,00	199,00	197,00	198,43	195,00	194,00	197,05
Mieszanka L	zł/dt	210,00	210,00	217,00	220,00	214,67	220,00	210,00	220,00	215,21
Mieszanka CJ	zł/dt	225,00	229,00	220,00	225,00	225,00	225,00	213,00	225,00	223,38
Mieszanka B	zł/dt	210,00	210,00	216,00	217,00	210,00	210,00	211,50	218,00	212,81
Koncentraty 10%-owe dla:										
loch	zł/dt		320,00	310,00	320,00	315,00	325,00	310,00	315,00	316,43
prosiąt	zł/dt		330,00	330,00	335,00	335,00	340,00	332,33	325,00	332,48
warchlaków	zł/dt	312,00	320,00	313,00	325,00	333,00	335,00	313,33	312,00	320,42
tuczników	zł/dt	318,00	320,00	315,00	325,00	320,50	323,00	318,50	315,00	319,38
Koncentraty 15%-owe dla:										
loch	zł/dt	350,00		348,00	349,00	350,00		345,00	345,00	347,83
prosiąt	zł/dt	350,00		352,50	355,00	360,00				354,38
warchlaków	zł/dt	330,00	340,00	325,00	350,00	350,00		332,50	340,00	338,21
tuczników	zł/dt	330,00	335,00	332,00	335,33	336,00		330,00	331,00	332,76
Koncentraty 20%-owe dla:										
loch	zł/dt	331,20	324,00	324,75	336,00	335,50	325,00	320,33	337,00	329,22
prosiąt	zł/dt	379,00	372,00	370,00	370,00	378,33	373,00	370,00	380,00	374,04
warchlaków	zł/dt	355,00		348,75	345,00	355,00	340,00	340,00	353,33	348,15
tuczników	zł/dt	320,00		315,00	315,00	333,50	310,00	321,33	326,67	320,21
Inne pasze:										
śruta sojowa	zł/dt	187,00	188,00	186,08	184,88	185,33	188,00	189,00	185,00	186,66
śruta rzepakowa	zł/dt	145,00	143,00	143,00	142,00	141,00	146,00	145,00	142,00	143,38
otręby pszenne	zł/dt	87,37	89,00	85,00	84,00	86,00	89,00	84,00	84,50	86,11
otręby żytnie	zł/dt	76,00		72,00	71,00		76,00	70,00	73,00	73,00
Nawozy mineralne:										
Mocznik (46%)	zł/dt	275,00	281,50	246,25	281,33	277,50	272,67	269,88	295,00	274,89
Saletra amonowa (34%)	zł/dt	200,00	201,20	200,00	204,00	203,33	205,67	200,00	208,00	202,78
Saletrzak (28%)	zł/dt	178,00	178,40	178,00	180,00	182,00	181,67	187,63	192,33	182,25
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt	168,00	178,33	169,50	168,00	172,00		168,00	179,00	171,83
Superfosfat pylisty (18%)	zł/dt			147,00		150,00		150,00		149,00
Sól potasowa (60%)	zł/dt	184,00	180,00	181,75	181,00	181,33	182,00	185,00	185,00	182,51
Polifoska 8:24:24	zł/dt	290,00	290,00	285,00	291,00	289,00	291,00	290,00	292,00	289,75
Polifoska 6:20:30	zł/dt	285,00	280,00	280,00	283,00	280,00	285,00	284,63	285,00	282,83
Polifoska 4:12:32	zł/dt		250,00	254,00	251,50	255,00		256,00		253,30
Amofoska 4:16:18	zł/dt	210,00		210,00	213,00		210,00	226,50	210,00	213,25
Siarczan potasu	zł/dt			358,50				355,00		356,75
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	268,00	265,00	261,25	268,00		267,00	261,00	269,00	265,61

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika), maj 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	4,00	4,37	3,93	3,90		4,12	3,90		4,05
Wiśnie	zł/kg									
Truskawki	zł/kg	28,50			29,50			30,00		
Pomidory gruntowe do przetwórstwa	zł/kg						8,00			
Ogórki gruntowe	zł/kg	9,50		8,15			8,00	8,50	8,00	8,43
Papryka czerwona	zł/kg	12,00	14,00	13,00	13,75		12,00	12,00	12,00	12,68
Papryka zielona	zł/kg	12,00	14,00	13,67	12,00		12,00	13,00	13,00	12,81
Marchew jadalna	zł/kg	3,25	3,00	3,00	3,20	3,25	3,00	3,00	3,00	3,09
Pietruszka - korzeń	zł/kg	6,40	6,00	6,13	6,00		6,50	6,00	6,00	6,15
Buraczki czerwone	zł/kg	2,40	2,12	2,35	2,23		2,50	2,00	2,00	2,23
Seler	zł/kg	4,70	4,63	4,90	4,60		4,90	4,50	4,50	4,68
Por	zł/szt	4,20	4,25	4,13	4,00		4,00	4,00	4,00	4,08
Cebula	zł/kg	1,90	1,90	1,95	1,90	3,08	1,95	1,95	1,85	2,06
Kapusta biała	zł/kg	3,10	3,20	3,23	3,11			3,10	3,10	3,14
Ziemniaki jadalne	zł/dt	145,00	146,67	153,33	155,00	156,00	150,00	145,00	145,00	149,50
Jabłka do przetwórstwa	zł/dt							250,00		250,00
Ogórki spod osłon	zł/dt	880,00			1575,00				525,00	993,33
Pomidory spod osłon	zł/dt	1550,00		1150,00	1330,00			1150,00	1200,00	1236,00
Kapusta biała wczesna	zł/dt									
Ogórki spod osłon - długie	zł/dt	880,00		850,00	880,00			840,00	830,00	856,00
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/dt	2050,00		2120,00	2130,00				2100,00	2100,00

Pozostałe ceny, maj 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	6,69	6,64	6,74	6,94	6,88	6,84	7,03	6,96	6,84
Cena sznurka do prasy	kl.	56,00	55,20	56,00	56,00	55,00	53,00	54,25	53,00	54,81
Cena siatki do prasy	zł/dt		437,50	435,00	439,00	439,00	438,33	439,00	435,00	437,55
Słoma żytnia	zł/dt	30,00	36,00	30,83	36,00	35,00	30,00	30,00	30,00	32,23
Słoma jęczmienna	zł/dt	30,00	35,00	34,42	35,00	35,00	30,33	30,00	32,00	32,72
Słoma pszenna	zł/dt	41,00	44,80	42,00	45,25	40,33	41,00	40,00	42,00	42,05
Siano łąkowe	zł/dt	50,00	55,00	55,00	56,00	55,00	50,00	50,00	51,67	52,83
Obornik	zł/dt	19,00	20,00	21,00	21,00	21,00	21,00	19,00	19,67	20,21
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	9,85	9,90	9,30	9,75	9,50	9,00	8,00	9,40	9,34
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt			30,00		30,00	28,00		28,00	29,00
Cielę 40 kg	zł/szt	1550,00	1700,00	1550,00	1567,50	1466,67	1400,00	1666,67	1700,00	1525,10
Młódź bydłęca 50 kg	zł/szt	3180,00	3160,00	3100,00	3180,00	3100,00	3150,00	3100,00	3150,00	3140,00
Jalówka hodowlana	zł/szt	6960,00	6900,00	6950,00	6980,00	6800,00	6980,00	6975,00	6970,00	6939,38
Łoszka hodowlana	zł/szt	1100,00	1100,00	1125,00	1200,00	1233,33	1125,00	1120,00	1115,00	1139,79
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	110,00	120,00	113,75	120,00	115,00	119,50	120,00	116,67	116,86
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	75,00	80,00	77,50	76,00	80,00	76,33	80,00	80,00	78,10
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	120,00	131,60	123,75	120,00	125,00	130,00	120,00	120,00	123,79
Krowa użytkowa	zł/szt	8000,00	8000,00	8050,00	8100,00	8000,00	8000,00	8000,00	8150,00	8037,50
Jednostka zbożowa	zł/dt	65,04	60,38	61,13	62,71	65,22	68,00	62,47	61,63	63,32

Mleko, maj 2026

Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Mleko - średnia cena w kl.extra	zł/l	1,60	1,82	1,90	1,71	1,76	1,65	1,89	1,68	1,75

PRENUMERATA:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Opłatę za wysyłkę należy przelać na rachunek Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań, numer konta: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003.

Adres, na który mamy wysyłać czasopismo należy wysłać do redakcji pocztą lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl, razem z dowodem wpłaty.

KOSZT PRENUMERATY:

ROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

39,82 zł – z wysyłką pocztową

PÓŁROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuje, że: 1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.

2. W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.

3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:

a) art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,

b) Art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.

4. Odbiorcami Pana/Pana danych mogą być: a) podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),

b) podmioty, którym powierzyliśmy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),

c) organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.

5. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.

6. Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.

7. Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.

8. Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.

9. Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).

Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania przeróbek i skrótów w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

W OBIEKTYWIE DORADCY

#NaszeMomenty

Gdy próbujesz "dyskretnie" sprawdzić, czy kolega dobrze prowadzi... 🤔🌻

Na naszych warsztatach nie ma mowy o stomianym zapale 🍷👍

Najlepszy moment każdego szkolenia: przerwa kawowa i seans niespodzianka 🎬📺

Nasza nowa kampania: „Rolnictwo - powrót do źródeł - dostownie!” 🤪

KGW znówu w akcji: tym razem testujemy nowy model studni 🪴

Najwięcej witaminy mają... 🥬
warzywa! 🍆🍅

MAŁE SCHRONIENIA, WIELKA POMOC – DOMKI DLA OWADÓW

W krajobrazie rolniczym Wielkopolski coraz częściej zauważamy spadek liczby owadów zapylających i pożytecznych. Intensyfikacja upraw, uproszczone płodozmiany oraz ograniczenie naturalnych siedlisk sprawiają, że pszczoły samotnice, trzmiele, biedronki czy złotooki mają coraz trudniejsze warunki do życia. Jednym z prostych, a jednocześnie bardzo skutecznych działań wspierających bioróżnorodność są domki dla owadów.

NATALIA MACHOWSKA | DORADCA WODR W POWIECIE KROTOSZYŃSKIM

ROLA OWADÓW W ROLNICTWIE I ŚRODOWISKU

Owady zapylające, takie jak pszczoły samotnice, trzmiele czy motyle, odgrywają kluczową rolę w funkcjonowaniu ekosystemów rolniczych i przyrodniczych. Odpowiadają one za zapylenie znacznej części roślin uprawnych oraz dziko rosnących, co bezpośrednio wpływa na wielkość, jakość i stabilność plonów. Szacuje się, że praca owadów zapylających ma istotne znaczenie dla produkcji wielu gatunków roślin sadowniczych, warzywnych, oleistych oraz pastewnych. Skuteczne zapylenie sprzyja prawidłowemu rozwojowi owoców i nasion, zwiększa ich masę, wyrównanie oraz wartość handlową.

Brak lub niedobór zapylaczy prowadzi natomiast do obniżenia plonów, pogorszenia jakości owoców, a w skrajnych przypadkach do zmniejszenia opłacalności produkcji. Dodatkowo spadek liczby owadów zapylających przyczynia się do ograniczenia różnorodności biologicznej, co negatywnie wpływa na równowagę całych ekosystemów rolniczych i przyrodniczych.

Równie ważną rolę pełnią owady pożyteczne, takie jak biedronki, złotooki czy skorki. Zarówno ich larwy, jak i osobniki dorosłe odżywiają się mszycami oraz innymi szkodnikami roślin uprawnych. Dzięki temu stanowią naturalny element ochrony roślin, ograniczając presję agrofagów w sposób przyjazny dla środowiska. Wspieranie obecności tych gatunków w gospodarstwie może przyczynić się do zmniejszenia liczby zabiegów chemicznych, co ma korzystny wpływ na glebę, wodę, organizmy pożyteczne oraz zdrowie ludzi.

CZYM SĄ DOMKI DLA OWADÓW?

Domki dla owadów to niewielkie konstrukcje wykonane z naturalnych materiałów, które zapewniają owadom schronienie, miejsca rozrodu oraz bezpieczne warunki do przezimowania. Najczęściej wypełnia się je trzcina, bambusem, nawierconymi kawałkami drewna, cegłą dziurawką, słomą lub szyszkami. Różnorodność materiałów pozwala na zasiedlanie domków przez wiele gatunków owadów o odmiennych wymaganiach siedliskowych.

W przeciwieństwie do uli, domki te nie są przeznaczone dla pszczół miodnych, lecz dla dzikich zapylaczy oraz owadów pożytecznych. Ich dużą zaletą jest prostota wykonania – domek można zbudować samodzielnie, wykorzystując materiały dostępne w gospodarstwie lub ogrodzie. Dzięki temu jest to rozwiązanie tanie, łatwe do wdrożenia i możliwe do zastosowania praktycznie w każdym gospodarstwie rolnym.

GDZIE I JAK PRAWIDŁOWO UMIESZCZAĆ DOMKI?

Aby domek dla owadów spełniał swoją funkcję, kluczowe znaczenie ma jego odpowiednie umiejscowienie. Najlepiej instalować go w miejscu:

- nasłonecznionym, ciepłym i osłoniętym od silnych wiatrów,
- suchym, zabezpieczonym przed bezpośrednim działaniem deszczu,
- na wysokości około 1-2 metrów nad ziemią,
- z otworami skierowanymi na południe lub południowy wschód.

Domki można ustawiać w ogrodach przydomowych, sadach, na miedzach śródpolnych, w pobliżu zadrzewień oraz przy zabudowaniach gospodarskich. Ważne jest również, aby w bezpośrednim otoczeniu znajdowały się rośliny nektarodajne i pyłkodajne, które stanowią podstawowe źródło pokarmu dla owadów.

KORZYŚCI DLA GOSPODARSTW ROLNYCH

Wprowadzanie domków dla owadów to przykład działania, które łączy troskę o środowisko z praktycznymi korzyściami dla rolnika. Do najważniejszych z nich należą poprawa zapylenia upraw i wzrost plonów, naturalne ograniczenie liczby szkodników, wzrost bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym oraz poprawa wizerunku gospodarstwa jako przyjaznego środowisku. Działania te doskonale wpisują się w ideę rolnictwa zrównoważonego oraz aktualne kierunki polityki rolnej Unii Europejskiej, w tym ekoschematy i działania rolno-środowiskowo-klimatyczne.

MAŁE DZIAŁANIA – DŁUGOFALOWE EFEKTY

Choć domek dla owadów jest niewielką konstrukcją, jego znaczenie dla lokalnego ekosystemu może być bardzo duże. Każde dodatkowe miejsce schronienia zwiększa szanse przetrwania owadów, a tym samym wspiera naturalne procesy zachodzące w przyrodzie. W skali pojedynczego gospodarstwa jest to niewielki gest, jednak w skali regionu stanowi realny wkład w ochronę środowiska i przyszłość rolnictwa.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego zachęca rolników, sadowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich do podejmowania prostych i praktycznych działań na rzecz owadów zapylających i pożytecznych. Domki dla owadów to przykład rozwiązania, które niewielkim nakładem pracy i środków przynosi wymierne korzyści środowisku naturalnemu oraz wielkopolskiemu rolnictwu. ■

TARGI ROLNICZE KOŚCIELEC 2026

ORGANIZATOR

Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu

28 czerwca 2026
na placu przy ul. Długiej w Kościelecu

PATRONI HONOROWI

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ratownik honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Sławomir Krzyszkowski

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

WIELKOPOLSKA

MARSZAŁK
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WODZNIK

PARTNERZY

Krajowy Ośrodek
Wspierania Rolnictwa

Polska
smakuje

Konkurs
Kulinarny

PATRONAT MEDIALNY

TVP3
POZNAŃ

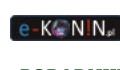
RADIO
POZNAŃ

GŁOS
WIELKOPOLSKI

naszemiasto.

e-KONN

LM

Agro Profil

wiescirolnicze.pl

top
agrar

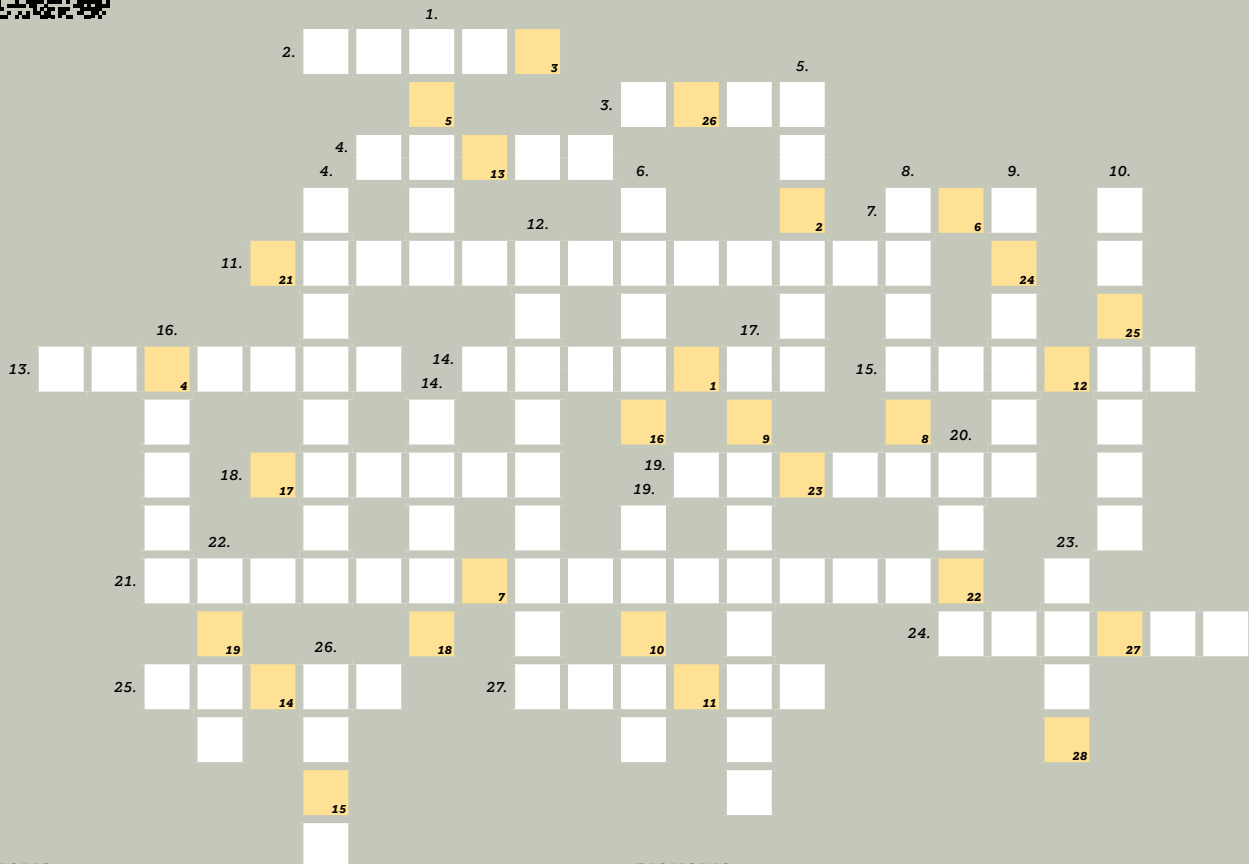
PORADNIK
GOSPODARSKI

KĄCIK ROZRYWKI

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W konkursie „Krzyżówka” w numerze majowym do wygrania jest powerbank. Aby wziąć udział w losowaniu nagrody, należy przesłać prawidłowe hasło z krzyżówki do 26 czerwca 2026 na adres mailowy redakcji „Poradnika Gospodarskiego” tj.: gospodarski@wodr.poznan.pl
Zwycięzczynią majowego konkursu została Pani Róża z Węgierek (rozwiązanie: Deszcz majowy, chleb gotowy) Gratulujemy!

POZIOMO:

2. Duża ryba drapieżna o różowym mięsie, masowo hodowana w Norwegii.
3. Umieszczenie nasion w przygotowanej glebie i przykrycie ich ziemią.
4. Bezbarwny gaz palny, główny składnik biogazu.
7. Ptak drapieżny o nagiej głowie i szyi, żywiący się głównie padliną.
11. Przetwarzanie odpadów organicznych na kompost.
13. Wiosenny kwiat leśny lub ogrodowy z rodziny jaskrowatych.
14. Maszyna rolnicza służąca do wysiewu nasion roślin uprawnych.
15. Czarna lub brązowa skała, powstała w dawnych epokach geologicznych z obumarłych części roślin, wykorzystywana jako paliwo kopalne w elektrowniach.
18. Kukła ustawiona na polu, mająca odstraszać ptactwo.
19. Surówka z ogórków i śmietany.
21. Nauka badająca wpływ warunków pogodowych i klimatycznych na rośliny uprawne.
24. Wydzielina miodników roślin wykorzystywana przez pszczoły do produkcji miodu lub gęsty napój z przecieru owocowego.
25. Maszyna rolnicza do formowania bel słomy lub siana.
27. Masowy rozwój glonów lub sinic w wodzie.

PIONOWO:

1. Narzędzie rolnicze używane dawniej podczas żniw lub cios bokserki.
4. Jednostka pomocnicza gminy, mogąca obejmować np. wieś lub kilka wsi.
5. Okrągła ozdoba spleciona z kwiatów lub gałązek i noszona na głowie.
6. Drzewo lub krzew o jadalnych owocach, którego liście stanowią pokarm jedwabników.
8. Komputer lub program udostępniający usługi innym urządzeniom w sieci.
9. Superkontynent istniejący na Ziemi w okresie pomiędzy 300 a 180 milionów lat temu.
10. Roślina uprawna z nasionami okrytymi białym włóknem, będącym jednym z głównych surowców dla przemysłu włókienniczego.
11. Budynek służący dawniej do przechowywania zboża.
14. Warowna budowla obronna lub urządzenie do zamykania drzwi.
16. Wieś w północno-wschodniej Polsce nad Narwią; miejsce bitwy w 1939 r. zwanej „Polskimi Termopilami”.
17. Uchwyt w maszynie do szycia, w którym mocuje się igłę.
19. Ptak z rodziny krukowatych o czarno-białym upierzeniu.
20. Bliskowschodnie państwo określane dawniej mianem Persji, mające stolicę w Teheranie.
22. Naturalne wzniesienie terenu wyraźnie przewyższające otoczenie, często o stromych zboczach i większej wysokości niż wzgórze.
23. Jaja ryb, z których mogą rozwinąć się młode osobniki.
26. Roślina strączkowa, której nasiona wykorzystywane są m.in. do wytwarzania tofu.

CIASTO DROŻDŻOWE Z KASZKĄ I RABARBAREM

zwycięski przepis w konkursie „Rolnicze inspiracje w kuchni – placek z warzywem w roli głównej”
podczas Regionalnych Targów Rolniczych "Wielkopolska Wieś Zaprasza" 2026 w Gołaszynie

KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH STRZELCE MAŁE

CIASTO DROŻDŻOWE:

500 g mąki pszennej
25 g świeżych drożdży

250 ml mleka
80 g cukru
80 g masła

2 jajka
szczypta soli

WARSTWA KASZKI:

1 litr mleka

120 g kaszy manny

60-80 g cukru

WARSTWA RABARBAROWA:

700-900 g rabarbaru
80-120 g cukru

2 pełne łyżki mąki
ziemniaczanej (ok. 30 g)

50 ml zimnej wody

WARSTWA NA WIERZCH:

1 żółtko

1-2 łyżki śmietany

Przygotowanie:

Przygotuj zaczyn (drożdże + trochę mleka + odrobina cukru i mąki) lub zrób od razu rozczyn w cieście. Wymieszaj wszystkie składniki i wyrób gładkie, elastyczne ciasto. Odstaw do wyrośnięcia (ok. 1-1,5 godziny). Przełóż do blaszki i zostaw jeszcze na 15-20 minut do lekkiego podrośnięcia.

Ugotuj gęstą kaszkę na mleku. Posłódź do smaku. Gorącą (ale nie wrzącą) wyłóż równomiernie na ciasto drożdżowe. Rabarbar pokrój i przesmaż, żeby odparował nadmiar wody. Mąkę ziemniaczaną rozrób w wodzie i dodaj do rabarbaru. Dosłódź do smaku i zagotuj, aż masa lekko zgęstnieje. Gorącą masę rozłóż na warstwie kaszki. Wymieszaj żółtko ze śmietaną na gładko. Delikatnie posmaruj cienką warstwą wierzch ciasta. Piecz w 180°C (górną-dół) przez ok. 40-50 minut, aż wierzch będzie ładnie złocisty. ■

DORADZTWA ROLNICZEGO
70
LAT
W WIELKOPOLSCE

